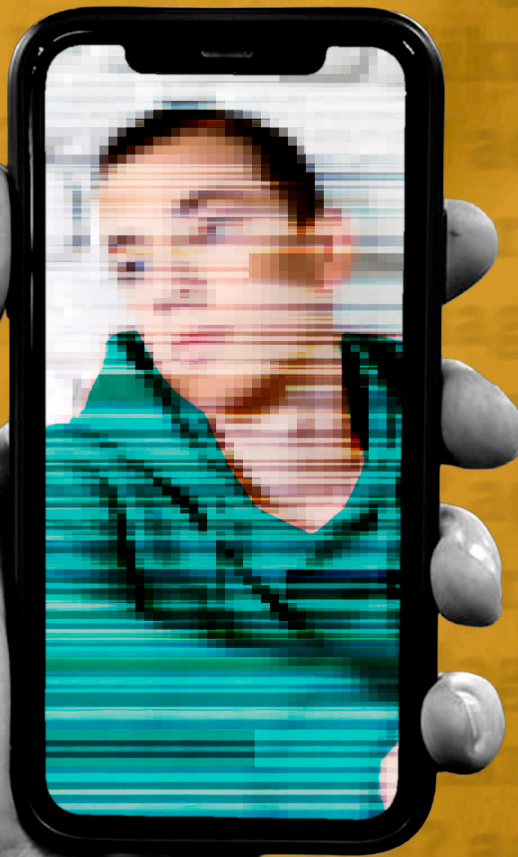

AA EDO PSIKOLOGOA?

Isiltasunaren bestaldean, algoritmo bat

Amaia Arriaga

**«Hizkuntza-
eskubideak eskubide
sozialen parte dira»**

5 | Erretratua

Egizu

**Sareak
ehundutako
euskara**

6-9 | Sakonean

La Mapatxa

**«Oso gogotsu gatoz,
gauzak dauzkagu
buruan egiteko»**

35 | Kultura

URTE BERRI ON!

2026a, Getxon, euskaraz beteta dator!

KORRIKA

24.edizioa
Getxon,
martxoaren 26an,
goizeko 11:00ak
inguruan.

GETXO BERTSOZ BERTSO 2026

Bertso-saio eta
jaialdien egitarau
aberatsa, urte
osoan zehar.

TOPONIMIA IBILBIDEAK

Getxoko ondarea
ezagutzeko
ibilbideak,
udaberrian zehar.

EUSFERA

Gure umeen
atmosferan
euskarak presentzia
handiagoa izateko
ekimena, maiatzean.

ARGIA EREITEN

17.edizioa
Euskararen alde lan
egiten duten
getxoztarrei esker
ona aitortzeko
saria, azaroan.

BERBODROMOA

15.edizioa
Euskara kalera
atera eta erabilera
indartzeko egun
osoko egitaraua,
maiatzean.

AROA

Euskara
indarberritzeko
Getxoko Plan
Estrategiko berria.

IPARRA GALDU GABE

25.urteurrena
Iparraldeko kultura
Getxora hurbiltzeko
egitaraua, azaroan.

KAISHOP!

Erosi euskaraz
Getxon, maiatzean.

DIRULAGUNTZAK

Udalaren dirulaguntzak euskara
ikasteko, gidabaimena zein aisialdiko
begirale-agiria lortzeko, saltokietako
errotuluetarako...

Eta hauen berri izateko aukera, HIRUKA euskara hutsezko aldizkarian!

www.getxo.eus

Getxo
bizi ezazu

Aurkibidea

- 4 Iritziak eta Puntua eta kontrapuntua
- 5 Erretratua
- 6 Egizu: Sareak ehundutako euskara
- 10 Herriak
- 20 Haizea Lopez, idazlea
- 26 Hezkuntza gehigarri berezia
- 32 Kakarraldone: ubarroiak
- 34 La Mapatxa konpainia
- 36 Naroa eta Izadi Monge patinatzaileak
- 38 Hirukira Olgetan: Umeentzako denbora-pasak
- 40 Mundukatuak
- 41 Atzera Begira
- 42 Faceguk: Sare sozialen erabilera
- 43 Zozketak

hiruka

HIRUKA kooperatiba sozietatea

Helbidea: Martikoena, 16, 2.a · 48992 GETXO

e-posta: hiruka@hiruka.eus

Telefonia: 944 911 337

Publizitatea: Amaia Legarreta

Erredakzioa: Beatriz Antona Uribe, Izaro Garcia, Iker Rincon Moreno eta Hodei Torres.

Diseinua eta maketazioa: Artefakto Estudio

Kudeaketa eta administrazioa: Ziortza Merino

Zenbaki honetako kolaboratzaileak: Paul Bilbao, Iratxe Urkiri, Ugo Mayor, Eduardo San Andres, Bea Sever, Aritz Landeta, Arrate Illaro, Iñaki Larretxi eta Luka Melendez.

Filmazioa eta Inprimategia: Gertu Inprimategia

Lege-gordailua: BI-2022-2014

ISSN: 2386-98-95

Ale-kopurua: 5.000

CC-BY-SA

HIRUKAK ez du zertan bat etorri aldizkari honetan parte hartzen duten kolaboratzaileek adierazitako iritziakaz.

Erakunde laguntzaileak

*foru aldundia
diputación foral*

Aldizkari honek Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntza jaso du.

Txinparta

PAUL BILBAO SARRIA Euskaltzalea

Euskaltzaleon (ber)pizkundearen lehen urratsa izan zen abenduaren 27an, mukuru beteta zegoen Bilbao Arenan. Egia da, bai, halako baten beharra bazuela gure komunitateak, halako gihar-erakustaldia behar genuela. Oldarraldiak ari du etengabe, gero eta bortitzago, eta besteak beste, autoafirmazio-ariketa behar genuen, izan bagarelako.

Euskalgintzaren Kontseiluko idazkari nagusiak gako oso interesgarriak adierazi zituen bertan, besteak beste, euskarari etorkizuna emateko zerbait baldin bada ezinbestekoa euskaltzaletasunaren indarra dela, edota euskaltzaletsuna lehen lerrora ekartzeko unea dela.

Esaldi horiek buruan ditut azken egunotan, izan ere, neuk ere uste dut beharrezkoa dugula pizkunde hori herri zein auzoetan hauspotzea. Eta hori erdieste aldera, Algortan txinparta zer eta nola isiotu pentsatzeari ekin dio euskaltzale-talde batek. Pozgarria da, bai, ikustea jarrera eta jokabide euskaltzaleak pizteko edota euskararen afera lehen lerrora nola ekarri zehazteko lanean ari dela. Gogoan izan dezagun, Algortan ere bagarela, are gehiago, bagarela nor.

Guztion beharra dute euskarak eta Pizkundeak. Algortako txinparta ere jar dezagun gainerakoen ondoan, euskaraz bizitzeko behar den guzti-guztia eskuratzeko.

Nirea biktima ala errudun?

IRATXE URKIRI Administraria

Pasa den urrian adin txikiko neska batek bere buruaz beste egin ostean, jendartean bullyingaren gaiak indarra hartu du berriro. Beldurtu egiten gara gure haurrak bullyingaren biktima izango ote diren pentsatzen, baina, maila berean izutzen gara gure seme-alaba erasotzailea izan daitekeela imajinatzean?

Haurrek aurrean daukaten oro xurgatzen dute, etxean ikusten dutena barneratzen dute eta guraso bezala guri dagokigu horren ardura hartzea. Hau da, nekez lortuko dugu gure umeak harreman osasuntsuak eraikitzearen premia izatea gu geu ez bagara ingurukoei mugak jartzeko gai. Zaila izango da gure seme-alabak beste haurren gorputzak eta izaerak ez kritikatzeko gu etengabe gainerakoen inguruan gaizki-esaka entzuten bagaitu. Ezinezkoa izango da gure etxeko txikiak eraso baten aurrean biktima defendatzea guk geuk gure lagun artean ematen diren errespetu faltei aurre egiten ez badiegu.

Bullyingari buruz zentzuz jarduteko beharrezkoa da gure haur eta nerabeetan fokua jarri ez ezik gure buruetan ere jartzea. Argi dago erasotzaile baten ernaltzea faktore anitzeko kontua dela, baina guk guraso bezala daukagun erantzukizunean erreparatzea ezinbestekoa da.

Puntua eta kontrapuntua **Umeak eta pantailak**

Pantailagaz hazten

*Bizitzan dena ez da
kontra edo alde,
baina ezer ez zaigu
irteten debalde.
Umeak pantailekin?
ezbaiean gaude.
Ezer baino lehen beti
egin behar da galde,
zer eta nor dagoen
pantailaz bestalde!*

**ARITZ
LANDEJA
TERCENO**
Getxo

*Baina «altxa burua»,
ikusi perkalak,
arrisku asko ditu
mundu digitalak
eta ondorioak
ez dira hutsalak...
Jarri ditzagun muga
etiko, legalak,
indar daitezen gure
«sare sozialak».*

**ARRATE
ILLARO
ETXEBARRIA**
Getxo

Amaia Arriaga 40 urte euskararen alde

«Hizkuntza-eskubideak eskubide sozialen parte dira»

Amaia Arriaga euskararen aldeko lan isil baina etengabearen adibide da. Duela lau hamarkada baino gehiago hasi zen Erandioko Udalean lanean, euskarak instituzioetan ia tokirik ez zuenean.

TESTUA: IZARO GARCIA VELASCO • ARGAZKIA: HODEI TORRES ▶

Hasieran «ni nintzen euskara teknikari bakarra; dena zegoen egiteko», gogoratu du. Lehen urteetan euskara planak, hizkuntza-eskakizunak eta oinarriak eraiki behar izan zituzten, baliabide gutxi zituztela. «Denetarako balio behar izaten genuen», dio. Denboragaz, Udala sendotzen joan zen, eta Arriagak itzulpengintzan aurkitu zuen bere tokia. Barrura begira, langileen euskalduntzean pauso garrantzitsuak eman direla azpimarratu du, azken urteetan epaitegietatik etorritako sententziek kezka sortu dioten arren: «Urteetako lana kolokan ikusten dut».

Itzultzaile lanetik bizi izan duen erronka nagusia Udalen barruan euskara normaltasunez erabiltzea izan da,

bereziki giltzarri diren postuetan. Baina kezka ez da soilik barrukoa; kanpora begira, azkenaldian itzulpen automatikoaren erabilerak euskararen kalitatea okertzen ari dela ohartarazi du, webguneetan eta iragarkietan gero eta nabarmenago.

Udaletik harago, Berbots elkartearen egindako lana ere funtsezkoa izan da bere ibilbidean. Erabilera izan dute ardatz, nagusiengan eta kalean, euskaldunak elkartzeko eta euskaraz gozatzeko guneak sortuz: «Gure indargunea beti izan da jendeak euskaraz gozatzeko lekuak sortzea». Era berean, konpromiso horrek lan sindikalera ere eraman du; Arriagarentzat, «hizkuntza-eskubideak eskubide sozialen parte dira», eta euskara zein feminismoa izan dira bere bizitzako ardatz nagusiak.

Hainbat urtez erritmo bizian aritu ondoren, pausoa moteldu du, baina konpromisoari uko egin gabe: «Beste modu batera bada ere, parte hartzen jarraitu nahi dut». Denborak erakutsi dio «euskararen aldeko lana ez dela lasterketa laburra, maratonia baizik». Izan ere, gakoa indarrak zaintzea da, «umorea galdu gabe», bidea elkarregaz egiten jakinda. ◀

Sareak ehundutako euskara

Duela 25 urte sortu zen Getxon elkarte bat, helburu xume bezain handinahi bategaz: euskara ikasgelatik atera eta eguneroko bizitzara eramatea. Egizu izena hartu zuen sare horrek, eta gaur egun ere, harremanak ehuntzen jarraitzen du.

TESTUAK: **IZARO GARCIA**

ARGAZKIAK: **HODEI TORRES • EGIZU ▶**

Orain dela 25 urte, Getxoko euskalgintzak bazuen zerbait martxan: euskaltegiak lanean ari ziren, euskaltzaleak antolatuta zeuden eta Berbalagun egitasmoak lehen urratsak ematen hasiak ziren. Baina bazegoen hutsune bat. Euskara ikasleek eta herriko euskaldunek ez zuten askotan elkar gurutzatzen, eta ikasgelatik kanpo euskaraz bizitzeko aukerak urriak ziren. Hizkuntza bazegoen, baina askotan ez zuen non arnasa hartu.

Hutsune horri erantzuteko jaio zen Egizu. Ez ustekabeen, ezta kasualitatez ere, baizik eta behar zehatz batetik. Askok pentsa dezaketen ez bezala, Egizu ez da ohiko elkarte bat. Hasieratik ulertu zuten beste egitura bat sortzea baino, daborduko zeudenak elkartzea zela kontua. Horregatik definitzen dira «elkarteen elkarte» bezala.

Euskara ikasteaz gain, erabiltzeko guneak sortu gura zituzten. Horretarako, Bizarra Lepoan euskaltzaleen elkarte, Getxoko euskaltegi nagusiak eta Udala mahai berean eseri ziren euskara kalera ateratzeko. Harremanetan eragitea zen helburua, eguneroko bizitzaren parte egitea.

Lehen urteetan egitasmo hutsa izan bazen ere, egun elkarte da. Baina egiturak egitura, filosofia bera mantendu da: saretea, elkarlana eta komunitatea. Alegia, euskara ez dela bakarka egiten den zerbait, elkarrengatik bizitzen dena baizik.

SARETEA ARDATZ. «Sarea da gure oinarria, bestela, ez ginateke inora iritsiko», diote kideek, eta sarea da, hain zuzen, gehien errepikatzen duten berba, lanean etengabe praktikan jartzen dutena. Bulegoan lau-bost lagun egon arren, Egizuren jarduna ez litzateke posible izango inguruan dituen boluntario eta taldeen ekarpenik gabe.

Tokiko gogoia antzeman, piztu eta biderkatzean datza Getxoko elkartearen lana. Norbaitek mendira joateko ohitura badu, dantzan aritzeko gogoia edo bizikletan ibiltzekoa, Egizuk egitura minimoa eskaintzen du: komunikazioa, zabalkundea,

Egizuren jarduna saretik ulertzen da, harremanak dira proiektuaren benetako motorra.

espazioak edo harremanak. Hortik aurrera, komunitateak hartzen du lekukoa.

«Zaletasunen arabera sortutako taldeek oso ondo funtzionatzen dutela ikusten ari gara», azaldu dute. Izan ere, jendearentzat errazagoa da parte hartzea bere afizioakaz lotutako ekintzetan. Ildo horretan, euskara «bitarteko» gisa definitu dute: mendian, dantzan edo bizikletan, hizkuntza errazago «txertatzen» da, oharkabea, baina eragin-kortasunez.

KOMUNITATEA SENDOTUZ. Daborduko esan bezala, Egizuren jardunean euskara ez da soilik hitz egiten den zerbait; egiten dena ere bada. Horregatik, hizkuntza askotan gorputzaren bitartez lantzen saiatzen dira. Kirola eta natura, horrela, elkartearen egunerokoa- ren parte bilakatu dira.

«Jendeak bere zaletasunerako denbora badauka», diote; izan ere, elkarrekin antolatzen dituen mendi irteerak gero eta jendetsuagoak dira. Hilero mendiko txangoak antolatzen dituzte, herritar orori irekita daudenak. Joan-etorri asko Getxo inguruan antolatzen dira, baina Euskal Herriko beste txoko batzuetan barrena ere murgiltzeko aukera eskaintzen dute.

Antzeko filosofia dute bizikleta irteerek: txirringa eta euskara uztartzen dituzte, askotan Getxoko bidegorrietatik harago joanez, Uribe Kostako paisaiak ezagutzeko. Taldean mugitzea da kontua, eta bidean hizkuntza partekatzea.

Adin guztietarako ekintzak antolatzen badituzte ere, jardueretara hurbiltzen diren gazte kopurua «oso eskasa» da oraindino. Hori dela medio, «gazteentzat erakargarriagoak diren berrikuntzak izango ditugu aurtengo»,

Mintzaeskalada

Jarduera ibiltaria da, eskualdeko herrietan txandaka antolatua, eta eskaladaren bueltan sortzen den giro informala baliatzen du euskaraz aritzeko: «Helburua da berbalagun gazteagoengana heltzeko ahalegina egitea eta eskalada egiten duten bitartean euskaraz aritzeko aukera izatea»

«Askotan konturatzen gara gurasoen arteko harremanak ohituraz gaztelaniaz direla, baina euskaraz ere izan daitezkeela. Espazioa sortzea da gakoa»

azaldu dute Egizuko kideek. Horien artean, Mintzaeskalada: eskualdean zehar ibiliko den jarduera, eskaladaren bueltan sortzen den giroaz baliatuta euskaraz aritzeko.

Ildo berean kokatzen da BerbaLANEAN egitasmoa. Auzolan agroekologikoaren bidez, eskualdeko baserrietara egiten dituzten bisitak dira, euskarazko gune berriak irekitzea eta sarea indartzea helburu dutenak.

BERBALAGUN, BIHOTZEAN. Egitasmoak egitasmo, Berbalaguna da Egizuren proiekturik ezagunena. Elkartea sortu baino lehenagoko jarduera da eta, denboraren joanagaz batera, eboluzionatu egin du. Dimentsio berriak hartu ditu: «Gaur egun Getxo, Leioa eta inguruko herrietako taldeak elkarlanean ari dira».

Elkarrizketak izateak oinarri bezala funtzionatzen du, betiere euskaraz. Mintzapraktika talde txikiak dira, astean behin edo bitan elkartzen direnak, ordubetik hizkuntza erabiltzeko. Ez dira eskolak, ez dago ariketarik, ezta azterketarik ere; hitz-jarioa lortzea eta lotsa galtzea da gakoa; kafe baten bueltan, pasean edo taberna batean.

«Berbalagun askorentzat gasolina modukoa da; egun batzuetako esperientzia batek hurrengo hilabeteetarako indarra eman dezake», dio Egizuko kide batek. Esperientziak erakutsi die benetan eragina duela. Izan ere, «familia batek behin esan zuen asteburu oso bat euskaraz bizitzeak indarra ematen zuela etxean ere gehiago erabiltzeko», kontatu dute. «Hizkuntza-ohiturak aldatzea ez da egun bateko kontua», baina esperientzia positiboek inertiak hautsi eta aldaketa txikiak bultzatzen dituzte.

Egizuko kideek beraiek azpimarratu duteenez, Berbalagunak komunitate bat sortzen laguntzen du. Batzuetan, euskaldun «zaharrak» animatzen dira etortzera, eta konturatzen dira errealitatea ez dela soilik «euskaltegiko ikasle talde bat»; badago elkarri asko ematen dion espazio bat. Jende askok ikusten du euskaraz bizitzeko eremuak badaudela: «bilatu egin behar dira, baina badaude arnaguneak».

Askotan, «Berbalagunetik hasten da bidea», eta horrek ateak irekitzen ditu inguruan antolatzen diren beste egitasmoetara: dantza-plazak, poteoak, irteerak... Bat-batean, «parte-hartzaileek aurretik ezagutzen ez zuten espazio bat topatzen dute», eta horrek euskaraz ulermenetik erabilerara pausoa ematen laguntzen die bati baino gehiagori.

Eta «aldaketa hori paisaia linguistikoan ere nabaritzen da», diote. Herrian gero eta gehiagok egiten du euskaraz, «batzuetan pasatzen zara eta horiek berbalagunak dira! diozu». Orduak euskaraz igarotzeak hizkuntza bizia eta presente mantentzen du komunitate osoan.

Egizuk hainbat ekimen antolatzen ditu urtean zehar, guztiak webguneko agendan daude.

Sendik familientzako jarduera ugari antolatzen ditu.

ETXETIK KALERAKO BIDEAN. Hizkuntza etxean, parkean eta aisialdian transmititzen da, keinu txikietan. Horrela sortu zen Sendi proiektua, 2004 inguruan, gurasoen behar zehatz bati erantzuteko: seme-alabei euskara transmititu gura zieten bidea erraztea.

Sendiren muinean euskararen normalizazioa dago. «Askotan konturatzen gara gurasoen arteko harremanak ohituraz gaztelaniaz direla, baina euskaraz ere izan daitezkeela. Espazioa sortzea da gakoa», diote arduradunek. Izan ere, askotan ez da borondate falta izaten, aukerarik eza baizik.

Familientzako jarduera ugari antolatzen dira Sendiren baitan. Urtaro bakoitzean tailerrak izaten dira (kultura, sukaldaritza, kirola edo musika), umeei euskara jolasa zein gozamenagaz lotzeko, baita gurasoei euskarazko harremanak eraikitzeko aukera izateko ere.

Azken urteotan, gainera, guraso talde txikiak sortu dira. Umeak jolasean dauden bitartean, gurasoak elkarregaz euskaraz hitz egiten dute. «Familietako batzuk euskaldunak dira; beste batzuek ez dute hainbeste euskaraz egiten, baina praktikatu nahi dute», diote. Askotan irakasleak izaten dira, edo euskaraz dakiten arren, etxean gutxi erabiltzen dutenak. Horrela, Sendik espazioak eskaintzen ditu.

BerbaLANEAN

Auzolan agroekologikoaren bidez, eskualdeko baserrietara bisitak egiten dituzte, asmoa «beste esparru euskaldun bat zabaltzea eta sare indartzea» izanik. Urtaro bakoitzean «baserri ezberdinetara bisitak egin eta lan txiki bat» burutzean datza; hots, garbiketa, uzta edo bestelako eginkizunak. Hori guztia euskaraz, tokiko proiektuak ezagutzuz eta komunitatea sendotuz.

ETORKIZUNARI SO. Egizuko kideek badakite baliabideak mugatuak direla, lan-karga handia dela eta nekea ere pilatzen dela sarri. Txikiak dira, eta proiektua, batez ere, boluntarioriaz esker eusten da. Babes handiagoagaz, haien ustez, bidea errazagoa litzateke.

Hala ere, egun Egizura hurbilduz gero, agenda bete-betea aurkitu daiteke: irakurketa klubak, sormen tailerrak, dantza, berbalagunak... Eta interesekoa den jarduerarik ikusi ezean, proposamenen atea zabalik dago. Izan ere, ideia asko horrela sortzen dira, norbaiten gogotik eta komunitatearen erantzunetik.

Etorkizunari begira, ametsa paradoxikoa da. Egunen batean halako egitasmorik behar ez izatea gustatuko litzaieke, euskaraz berez eta naturaltasunez biziko balitz. Baina bitartean, ezinbestekoak dira guneak, egunerokoan funtzionatzen dutenak. Haiek diotenez, «giltza ez dago soilik jakitean, erabiltzean baizik».

Horregatik, «arnasgune euskaldunak behar ditugu; funtzionalak eta eraginkorrak, benetan bizitzeko» azpimarratzen dute. Eta horixe da egiten dutena: euskaldun komunitatea ikusgarri bihurtu, harremanak ehundu eta euskaraz bizitzeko aukerak zabaltu. Getxon jaiotako bidea izan arren, ispilu gisa balio dezakeen eredu da, harago begiratzen duena. ◀

Getxo I. Goxua Txapelketa

«Ekimena ez da gutxi batzuen, denona baizik»

Goxua Txapelketaren lehen edizioak pilotaren aitzakian bildu ditu herritarrak, herri-ekimena sortuz: auzolanean egina, euskaraz bizia eta harremanak sendotzeko baliagarria.

IZARO GARCIA VELASCO ►

Azaroaren 17tik urtarrilaren 3ra, Argiako frontoia topagune bihurtu da Algortan. Antolatzaileek aspalditik sumatua zuten Algortan pilotarekiko zaletasuna handia dela. «San Nikolas inguruko pala txapelketek urtero sortzen duten giroa ikusgarria da, eta askotan hitz egin dugu hor sortzen den hori eskuzko modalitatera pasatzeko nahiari buruz», azaldu dute. Hala ere, Algortako plazako frontoiaren baldintzek ez zuten horrelako txapelketa bat egiteko aukerarik ematen, eta horrek beste bide batzuk bilatzera eraman zituen.

Lehen edizioa izanik, ez zuten halako erantzunik espero. «Deialdi irekia egin nahi izan genuen arren, lagun gutxiren arteko txapelketa izango zela pentsatzen genuen», aitortu dute. Izen-emateak handitzen joan ahala, ordea, kezka agertu zitzaizen: «Espero genuenaren ia bikoitza izan zen».

Txapelketa hiru mailatan banatu dute, guztira 38 bikote bilduta. Galdetegi baten bidez egin zuten banaketa, mailak ahalik eta orekatuenak izan zitezen. «Lehen mailan esperientzia handiko jokalaria izan dira; bigarren, noizbehinka pilotan aritzen direnak; eta hirugarrenean, hasiberriak, edonork parte hartu ahal izan zezan», zehaztu dute.

Esatekoa da, halaber, parte-hartzaile gehienak gizonak izan direla; emakumezkoen bikote bakarra izan da. «Pozik gaude esperientziarekin, eta aurrera begira helburuetako bat neska gehiagok parte hartzea da», gaineratu dute.

Antolatzaileen esanetan, ekintzak benetan funtzionatzen zuela sentitu zuten une batetik aurrera. «Hasieran kezkatzen zaitu prozedura ondo azaltzea eta oinarriak finkatzea, baina, aurrera joan ahala, parte-hartzaileek txapelketa beraia dela adierazten dutenean konturatzen zara bide onean zoazela». Are gehiago, «ardura denon artean partekatzen denean, argi geratzen da txapelketa jada ez dela gutxi batzuen, denona baizik».

Partidetatik harago, sortutako giroaz oroitzen dira. «Betiko zirkuluetatik kanpoko ha-

Kiroltasun handiko lehia sano eta dibertigarria ikusi ahal izan zen nagusi finalean.

Ekintza honek zer ematen dio herriari?

«Dena gero eta indibidualizatuagoa den garai honetan, herri-ekimenei eustea oso garrantzitsua dela iruditzen zaigu. Norbaitek guregatik eta diru-trukean egin dezan itxarotera ohitu beharrean, hobe da taldean batu eta auzolanean aritzea. Emaizak beti izaten dira aberasgarriagoak parte-hartzaileen bizitzetan»

«Guztiz argi dugu hasiera baino ez dela izan. Jaso dugun erantzunak are gehiago animatu gaitu antolatzen jarraitzen»

JULEN MOSTAJO
ANTOLATZAILEA

remanak sendotu dira, eta lehia sano eta dibertigarria ikusi dugu», azaldu dute, gehienetan euskaraz bizi izan den giroan.

Txapelketa herrikoia izatea izan da oinarria hasieratik. «Irabazi-asmorik gabeko ekimena da, auzolanean egina», diote, eta finalaren eguna jarri dute horren adibidetzat: «Lan handia zegoen egiteko, baina denon artean azkar eta ondo atera zen».

Finalak amaiera eman dio lehen edizioari, baina antolatzaileek argi dute «hasiera» baino ez dela izan. Esperientziatik ikasi dute, batez ere antolaketa-epeak hobeto lotzearen garrantziaz, baina badira aldatuko ez dituzten oinarriak: «Parte-hartzaileen konpromisoa edo materialaren partekatzea; horiek dira txapelketaren arima».

Denen artean sortutakoa ederra izan dela diote; izan ere, txapelketak ez luke aurrera egingo herritarren eta parte-hartzaileen babesik gabe. Horregatik, egungo gizartean halako ekimenek duten balioa gogoratu dute: «Dena gero eta indibidualizatuagoa den honetan, auzolanean oinarritutako proiektuak ezinbestekoak dira». ◀

Getxo Sistema berrira egokitzeko lanak

Kudeaketa digital berriak eragina izango du udal-tramiteetan

Sistema berrira egokitzeko eta hura erabiltzen ikasteko prozesuan dabilta udal-langileak. Hori dela eta, zerbitzuan eragozpen puntualak egon daitezke.

Herritarren Arretarako Bulegoa, Algorta. © GETXOKO UDALA

Getxoko Udalak daborduko jarri du martxan kudeaketa integraleko plataforma digital berria, administrazio-izapideak errazteko eta azkartzeko helburuagaz. Sistema berria ezartzeko prozesuak eragina izango du urtarilean zehar, eta ondorioz, tramite batzuek ohikoa baino gehiago iraun dezakete. Egoera horrek bere-

ziki herritarren arretarako bulegoei eragingo die, zerbitzuko langileak sistema berrira egokitzeko eta hura erabiltzen ikasteko prozesuan dabilta. Horren aurrean, ahal den neurrian, izapideak bide telematikoko edo telefonikoko egitea gomendatu dute, behin-behinean. Aurrez aurreko arretarako, hitzordua aldeztu beharko da. ◀

Getxo Otsailaren 20tik 22ra

Algortako Inauteriek Erdi Aroko giroa izango dute aurten

Aurtengo Inauteriak otsailaren 20tik 22ra ospatuko dituzte Algortan, eta, oraingoan, Erdi Aroa izango da gai nagusia. Hala erabaki dute herritarrek, tokiko jai-batzordeak zabalduetako inkestan aukera hori izan baita bozkatuena. Horrela, hiru egunez, Algortako erdigunean zaldunak, morroiak, moztorro historikoak eta Erdi Aroko iruditeria izango dira protagonistak. Antolatzaileen esanetan, helburua Inauteri parte-hartzaile eta herrikoia izatea da, eta gaia herritarren artean aukeratzeak norabide horretan sakontzen laguntzen du. Datozen asteetan, egitarauaren xehetasunak ezaguttera emango dituzte. Beraz, moztorroei buelta ematen hastea besterik ez da falta... ◀

Getxo Jaiak

Udalerriko festak antolatzeko diru-laguntzak, prest

Urtea hasi berri da eta Getxo Kultura daborduko hasi da aurtengo jaiak prestatzen. Izan ere, ospakizunak laster iritsiko dira udalerrira, eta lehenak ez du luzaro itxaronaraziko; izan ere, otsailaren 14an hasiko dira Inauteriak Itzurbaltzeta/Romon. Testuinguru horretan, jaiak antolatzen dituzten talde eta batzordeentzako diru-laguntzen programa martxan jarri da.

Guztira, 292.780 euro banatuko dituzte, urtean zehar udalerrian ospatuko diren 13 jai-ekitaldira laguntzeko. ◀

MODA GAZTEA ETA ARROPAK

94 491 12 71
iratialgorta@gmail.com
Torre, 2 48991 – ALGORTA

bai
euskarari

GetxoGas

Urteko 365 egunetan gaude zabalik

- Garbiketa gunea
- Denda eta okindegia
- GnG tailerra
- Solaguren Jatetxea

☎ 944 301 500

📍 Getxo eta Berango artean

GetxoGason Euskararekin bat!

Leioa Zerbitzua**Leioak laguntza psikologikoa eskainiko die emakumeei**

Leioako Udalak Emakumeak Orekan programa berriro jarri du abian. Zerbitzu hau udalerriko emakumeei zuzendutako laguntza psikologiko prebentiboa eskaintzeko programa da.

Emakumeak Orekan egitasmoaren xede nagusia da Leioako emakumeen ongizate emozionalari laguntzea, arreta pertsonalizatua eta doakoa eskainiz. Psikologo batek kudeatzen du zerbitzua, eta banakako arreta eskaintzen die ondoeza emozionala, egoera sozial ahulak edo bizi-prozesu konplexuak bizi dituzten emakumeei.

Lehen urteko ibilbidea amaituta, programak balorazio positiboa jaso du. Orain arte, 19 eta 81 urte bitarteko 66 emakume artatu dira. Kontsulta ohikoenen artean nabarmentzen dira ondoeza emozional orokortua, zaintzaren ondoriozko gainkarga, dolu-prozesuak, familia-gatazka konplexuak eta genero-indarkeriagaz lotutako egoerak.

Noiz eta nola eskatu daiteke arreta indibiduala?

Aurten, arreta indibidualerako saioak astelehenetan, 15:30etik 19:00etara, eta barikuetan, 10:30etik 14:00etara, eskainiko dira. Zerbitzua erabiltzeko, aldezturik hitzordua hartu beharko da, eta horretarako interesdunek hurrengo telefono zenbakira deitu edo helbide elektronikora idatzi ahal izango dute, informazio gehiago eskatzeko edo arreta pertsonalizatua jasotzeko.

944 001 917**emakumeakorekan@leioa.eus**

Programaren helburua emakume hauen beharrak identifikatzea, haien helburuak planteatzea eta horiek lortzea ahalbidetuko dien ibilbidea zehaztea da. Harrera-zerbitzua, lehen laguntza psikologikoak, euste-arreta eta krisi-arreta ere barne hartzen ditu, eta beharrezkoa denean, beste baliabide espezializatuagoak koordinatzen da. ◀

Leioa 500. urteurrena**Leioak 2026ko lehen lauhilekorako egitaraua aurkeztu du**

Leioak urtariletik apirilera arte egingo diren ekintzen egitaraua aurkeztu du, bere 500. urteurrenaren ospakizunen barruan. Guztira 15 jarduera izango dira.

Ekintza guztiak adin guztietako publikoari zuzenduta daude. LEIOAKO UDALA

Udalerriaren 500. urteurrena dela eta, hainbat jarduera antolatu ditu Leioako Udalak herritarrentzat. Datozen hiletan gastronomia, dantza, musika, historia, osasuna edota feminismoa izango dira protagonistak Leioan. Sustraiak, komunitatea, aniztasuna, gizarte-berrikuntza, elkartasuna eta iraunkortasuna bezalako balioetan oinarrituta, programazioak herritar guztiak inplikatzeko du helburu.

Iban Rodriguez alkateak nabarmendu duenez, elkarteen ekarpena funtsezkoa izan da urteurreneko egitaraua aurrera eramateko, eta azpimarratu du proposatutako jarduerak udalerriaren izaera islatzen dutela «herri anitza, aktiboa, konprometitua eta erabat komunitarioa». Era berean, programazioa «500 urte ospatzea iragana gogoratzea ez ezik, komunitatea egunez egun eraikitzen jarraitzea ere badela erakusten duen programa» dela adierazi du.

Egutegiari dagokionez, urtarilean historia eta gastronomia izango dira ardatz, *Leioako Begiradak* erakusketa ibiltariagaz eta *Leioako zapoak* izeneko ekimen gastronomikoagaz. Otsailean, euskal dantzek eta itsasadarrak hartuko dute protagonismoa. Martxoan, berriz, erakusketak, emakumeen memoriari lotutako jarduerak, hitzaldiak eta musika ekitaldiak izango dira ardatz, Emakumeen Nazioarteko Eguna oinarri hartuta. Apirilean, literatura lehiaketak, haurrentzako jarduerak, naturara irteerak eta erakusketen jarraipenak osatuko dute programazioa. Hiru hilabeteetan zehar, publiko mota guztiei zuzendutako jarduerak antolatu dira.

Leioako Udalak herritar guztiak animatu ditu 500. urteurrena ospatzeko antolatutako ekintza hauetan parte hartzera, iragana gogoratzeaz gain, komunitatea sendotzeko helburua dutela azpimarratuz. ◀

Lemoiz Arrantza

Berdelaren kanpaina eteteko aukera mahai gainean

Berdelaren egoera larriak kolokan jarri du udaberriko kanpaina, eta Lemoizko flotak ere ondorioak nabaritzen ditu. Sektorearen etorkizunari begira, jarduera aldi baterako eteteko aukera aztergai dago.

Berdelaren egoerak kezka handia sortu du aurten ere, Lemoizko flotari ere zuzenean eragiten diona. Izan ere, Eusko Jaurlaritza aztertzen ari da udaberrian berdelaren arrantza aldi baterako etetea, eta neurria onartuz gero, arrantzaleek kalte-ordain ekonomikoa jasoko lukete Europako Itsas, Arrantza eta Akuikultura Funtsetik. Administrazioak adierazi du sektoreagaz harreman zuzena eta etengabea duela.

Geldialdi horrek eragin zuzena izango luke Armintzako portuan aritzen diren arrantza-leengan, Lemoizko udalerrian. Izan ere, berdela funtsezko espeziea da flota artisauaren zat: urteko diru-sarreraren % 40 inguru hortik dator.

Sektoreak berak ere egoeraren larritasuna azpimarratu du. Bizkaiko eta Gipuzkoako kofradiek itxiera tekniko osoa eta presazkoa eskatu dute, espeziea berreskuratzeko plan serio batez batera. Arrantzaleen esanetan, neurriak gogorrek dira, baina beharrezkoak. Haien ustez, Bruselak daborduko zero kuota ezarri beharko luke berdelarentzat, laguntza ekonomikoakaz zein plan argi batez.

Lemoizko arrantzaleek ez dakite zer nolako eraginak jasan ditzaketen. HODEI TORRES

Bizkaiko eta Gipuzkoako kofradiek itxiera tekniko osoa eta presazkoa eskatu dute, espeziea berreskuratzeko plan serio batez batera.

Zenbakiak ere kezka hori berresten dute; izan ere, Jaurlaritzaren datuen arabera, aurten 3.800 tonako kuota 529.239 kilo baino ez dira kontsumitu, eta flota artisauaren kasuan kolpea are gogorragoa izan da: 538 tona lehorreratu dituzte, euren aukeren % 14 besterik ez.

Testuinguru horretan, Lemoizko arrantzaleek ziurgabetasunez begiratzen diote etorkizun hurbilari, berdelaren egoerak ez baitu soilik aurtengo kanpaina baldintzatzen, flota txikiaren beraren biziraupena baizik. ◀

hiruka

JARRI HEMEN ZURE IRAGARKIA!

Zure enpresaren edo negozioaren urte osoko publizitate-kanpaina jaso gura baduzu ipini zaitez gugaz harremanetan:
688 811 368 • publi@hiruka.eus

IKASTOLAK
Eskolaz kanpoko ekintzak

HAMILTON
Play-School

Enpresak

ON LINE
ESKOLAK
Teknologia onartuta

INGELES ALEMANIERA FRANTSESA

Taldeak, enpresak eta partikularrak
Eskolaz kanpoko ekintzak
Maila guztiak
Ingeles hiru urtetik aurrera
Taldea txikiak
Inglaterren egonaldiak

hamilton
IDIOMAS

SOPELAN, Sipi 11.
946 763 012 - info@hamiltonidiomas.com
www.hamiltonidiomas.com

Sopela Sopela 4ekin Bat

«Auzi honek herritar guztiak interpelatzen gaitu»

IKER RINCON MORENO ▶

Lau sopolotarren aurka 2021ean abiatutako auziak kezka handia eragin du udalerriko auzokide askoren artean. Muntai baten aurrean gaudela salatu dute, eta, horri erantzun guran, mobilizazioa deitu dute urtarrilaren 31rako. Epaiketa aldi bitan atzeratu dute, eta gaur gaurkoz ez dakite noiz izango den. Hala ere, «auziaren larritasuna» ikusarazteko premia agertu dute.

Nola jaso zenuten lau sopolotarren kontrako auziaren berri, eta noiz hasi zineten susmatzen muntai baten aurrean egon zitekeela? Auziaren berri 2021eko uztailean izan genuen, Espainiako Polizia Nazionalak lau sopolotarrak atxilotuta eraman zituenean. Egun horretan bertan jakinarazi zieten egozten zitzaien delitua, baita epaitegian deklaratzeko lehen hitzordua ere. Hasieratik bertatik sumatu genuen muntai baten aurrean geundela, atxiloketak ausazkoak izan zirela jakin baikeuen. Prozesuak aurrera egin ahala, akusazioaren jarrera eta izandako irregulartasunek susmo hori indartu dute.

Auzia aldi bitan artxibatua izan da eta fiskala erretiratu egin da. Zer irakurketa egiten diozue horri? Bi kasuetan froga falta argudia-tu dute. Bi epailek eta fiskalak berak adierazi dute ez dagoela lau pertsonak akusatzeko nahikoa frogarik. Gure ustez, horrek indartu baino ez du egiten hasieratik salatu dugun muntaiaren ideia, frogarik gabe zigor eskaera oso gogorra mantentzen baita.

Epaiketa noizko aurreikusten da? Hasiera batean otsailaren 4an egitekoa zela esan ziguten, baina ondoren martxoaren 3ra atzeratu zen, eta azken asteetan, akusazioak hala eskatuta, berriro ere atzeratu daitekeela dirudi. Gaur gaurkoz ez dakigu noiz egingo den epaiketa, eta ziurgabetasun horrek lau pertsonentzat zama izugarria dakar.

Zergatik diozue auzi honek ez diela soilik lau herritar horiei eragiten? Auzi honek herritar guztiak interpelatzen gaitu. Inongo frogarik gabe lau herritar urte luzetako espetxe zigorre-ra zigortu nahi izateak oinarritzko eskubideen

Urtarrilaren 31rako mobilizazioa aurkezteko prentsaurrekoa, Sopelan.

Epaiketarako datarik ez

«Gaur gaurkoz ez dakigu noiz izango den epaiketa, eta ziurgabetasun horrek lau pertsonentzat zama izugarria dakar»

urraketa larria suposatzen du. Kasu honek aurrekari bihurtuz gero, edozein herritar modu arbitrarioan jazartzeko arrisku handia legoke.

Zer garrantzi izan du 2021eko testuinguru sozial eta politikoak? Zalantzarik gabe eragina izan du. Garai hartan Sopelan jardun sozial oso aktiboa zegoen, eta muntai honen helburua horretan jarduten zuten pertsona desberdinak jazartzea izan dela uste dugu. Zehazki, udaltzainekin izandako liskar batzuek egoera honetan eragin zuzena izan dute.

Zer espero duzue urtarrilaren 31ko mobilizaziotik? Elkartasunaren indar erakustaldi bat izatea nahi dugu; herri guztia batuko duen dinamika bat izatea. Justizia sistemari auziaren larritasuna ikusarazi nahi diogu, epaiketara berme handienekin heltzeko.

Eta hortik aurrera, zein izango dira hurrengo pausoak? Oraindik aukera desberdinak aztertzen ari gara. Planteamendu zehatzak egin aurretik, azken buruan epaiketa noiz ospatu behar den jakin beharko genuke. Hala ere, edozein kasutan funtsezkoa izango da babes sozial zabala jasotzen jarraitzea. ◀

4

auzipetu.

32

urteko espetxe-zigorra.

112.000

euroko isun eskaera.

Berango Hazkunde demografikoa

Berango, biztanle gehien irabazi dituen herrien artean

2024tik 2025era 638 pertsona gehiago errolatu dira Berangon. HODEI TORRES

Berango azken urtean hazkunde demografiko handiena izan duten udalerrien artean dago. Igoerak daborduko eragina izan du etxebizitzaren merkatuan eta herriaren eguneroko dinamikan.

Azken urteotan, Berango Bizkaian biztanle gehien irabazi duten udalerrien artean kokatu da. Hazkundeak ez da puntuala izan; izan ere, zenbakiak joera sendoa erakutsi dute, eta 2025ean ere goranzko bidean jarraitzen zuen herriak, Euskal Estatistika Erakundearen azken datuen arabera.

Atzera begiratuta, bilakaera nahiko nabarmena izan da. Berangok 7.217 biztanle zituen 2020an, eta 8.458ra iritsi zen 2025ean. Hau da, 1.200 biztanle baino gehiago lortu ditu bost urtetan, %17 inguruko hazkundeak. Igoerarik handiena azken urtean gertatu da: 2024tik 2025era 638 pertsona gehiago errolatu dira herrian.

Datu horiek beste modu batean esanda, Berangok urtean batez beste 240 biztanle inguru irabazi ditu azken bost urteetan; alegia, ia biztanle berri bat iritsi da bi egunetik behin. Hazkunde erritmo horrek azaltzen du zergatik ari diren zerbitzu eta azpiegituren inguruko beharrak hain azkar agertzen herrian.

7.217

Berangok, 2020 urtean, 7.217 biztanle erregistratu zituen.

8.458

2025ean udalerriak zituen biztanle kopurua. Hau da, 1.200 biztanle gehiago hartu zituen.

638

2024tik 2025era Berangon errolatu ziren pertsonak; orain arte izandako igoerarik handiena.

Gorakada hori, batez ere, adin aktiboko biztanleetan eta familia gazteetan pilatzen da, Bilbotik gertu baina dentsitate txikiagoko inguruneetan bizitzeko hautua egiten dutenentan. Horrek, bai ala bai, eragina du herriaren egunerokoan; besteak beste, ikastetxeetan, kaleetan eta zerbitzuetan.

Biztanle berriek etxebizitza-behar berriak ekarri dituzte. Hain zuzen ere, gero eta gehiago eskatzen dira irisgarritasuna duten etxebizitzak, igogailudunak eta oztopo arkitonikorik gabekoak, baina baita tamaina txikiagoko pisuak ere, prezio neurtuagoekaz, lehen etxebizitza bezala.

Biztanle gehiago izateak, gainera, zerbitzu publikoen beharra handitzen du. Hezkuntza, garraioa, espazio publikoak edo gizarte-zerbitzuak egokitu behar dira, hazkundeak bizikaltatean eragin negatiborik izan ez dezan. Horregatik, datuek ez dute soilik zer gertatu den erakusten, baizik eta zer erronka dauden mahai gainean.

Arazoa da eskaintza ez dela erritmo berean hazi. Iaz amaitu ziren jada martxan zeuden sustapen gehienak; kooperatibak eta babes ofizialeko etxebizitzak, batez ere. Aitzitik, oraindik ez da obra berririk abiatu, Otxantegi kalean proiektu berri bat aurreikusita dagoen arren. Dena den, eskaerak altu jarraitzen du, eta prezioek gora egin dute. ◀

Barrika Udal-lursailak**Artepetako udal partzela bi salmentan jarri ditu Udalak**

Barrikako Udalak udal-partzela bi salduko ditu G-Artepeteta sektorean, HAPOn hiri-lurzoruari buruz xedatutakoaren arabera, prozedura ireki bidez (enkantea). Lur salmenta horrek sortutako diruagaz, Goierri eta Artepeteta auzoak lotzeko egingo duten espaloï eta bidegorri berriaren zati bat ordainduko du Udalak, udal-iturriek iragarri dutenez. Proposamenak aurkezteko epea 20 lanegunekoa izango da, Bizkaiko Aldizkari Ofizialean argitaratzen den egunetik hasita.

Kontratu horiek esleitzeko, prozedura irekia erabiliko da, interesa duen edonork aukera izan dezan lehia askeko erregimenean proposamen bat aurkezteko. Enkante bidez egingo denez, zenbateko handiena eskaintzen duenari esleituiko zaizkio, eta lizitatzailerak kontratuaren baldintzak negoziatuz kanpo geratuko dira. ◀

Barrika Aurkikuntza**Kretazeoko glaziazio baten aztarnak aurkitu dituzte Barrikan**

Barrikako hondartzan Kretazeo amaierako glaziazio baten arrastoak identifikatu dituzte hamabi erakundetako ikertzaileek, tartean EHUKoak. Duela 80 milioi urte inguruan gertatu zen hotzaldiak itsas mailaren jaitsiera eta sedimentazio aldaketak eragin zituen, eta horien aztarnak gure kostaldean gorde dira. Azterketek erakutsi dute garai hartan klima uste zena baino hotzagoa izan zela, eta izotz masa handiak sortu zirela poloetatik urrun. Gauzak horrela, aurkikuntza horrek zalantzan jarri du Kretazeoa «superberotegi» egoeran zegoela, planetaren historiako tenperaturarik handienetan.

Ikerlarien arabera, Barrikan topatutako ebidentziak ukaezinak dira, eta erakusten dute glaziar bat itsasora icebergak isurtzen aritu zela 1,84 milioi urtez. Orain arte ez zen halakorik aurkitu hain latitude txikian eta, horregatik, ikertzaileek azpimarratu dute paradigma aldaketa bat ekarri duela aurkikuntza honek, eredu paleoklimatikoaren oinarria bera zalantzan jartzera behartzen duena, Meozoikoarentzat behintzat. ◀

Barrika Obrak**Elexalde auzoko bideen irisgarritasuna hobetu gura du Udalak**

Eraberritze-lanak auzokideen eskariz egingo direla jakinarazi du Barrikako Udalak, eta Udaletxeko Bidea kaleko lau puntutan egingo dituzte.

Lanak egiteko epea aste bikoa izango dela aurreikusi dute.

Garramune urbanizazioaren ondoko udal-bidearen irisgarritasuna hobetzeko lanei ekin dio Barrikako Udalak, Udaletxeko Bidea kalean, Elexalde auzoan. Udal-iturriek azaldu dutenez, erreforma horiek auzokideek hala eskatuta abiatu dituzte, eta aste biko epean amaituko dituztela aurreikusi dute, gutxi gorabehera. Lanok Asfaltos Uribe enpresak gauzatuko ditu, eta obren kostua 22.894,24 eurokoa izango dela zehaztu du Udalak.

Jakinarazi dutenaren arabera, hobekuntza-lanak lau puntutan gauzatuko dituzte. Lehenengoa, beheargunea egingo dute udal-espaloian, Udaletxeko Bidearen eta

Bustuko Bidearen arteko bidegurutze oinezkoentzako pasabidean. Bigarren eta hirugarren puntuan oinezkoentzako pasabide goratuak egingo dituzte, asfaltodun espaloien arrasean. Eta, azkenik, laugarrenean, espaloia eraikiko dute, oinezkoentzako zatiraino jarraitzeko hormigoiaz.

Udalak beharrezkotzat jo du lan horiek egitea, udal-bideak udalerriko irisgarritasunari buruzko araudira pixkanaka-pixkanaka egokitzten joateko. Lanek irauten duten bitartean, hainbat eragin izan daitezke bideetako trafikoan eta oinezkoen zirkulazioan, «horregatik, herritarren laguntza eta ulermena eskatzen da», adierazi du Udalak. ◀

Erendio Astrabuduko ibarra

Eusko Jaurlaritzak Astrabuduko ibarra berreskuratu gura du

Astrabuduko hezegunea. URA

Eusko Jaurlaritzak Astrabuduko ibarra lehengoratzeko eta handitzeko neurriak jasoko dituen azterlana lehiaketara aterako du, urteak daramatzan degradazio egoerari irtenbidea emateko asmoz.

Eusko Jaurlaritzak Astrabuduko ibarra lehengoratzeko eta handitzeko neurriak jasoko dituen azterlana lehiaketara aterako du. Proiektuaren bidez, urteak daramatzan degradazio egoerari irtenbidea eman gura zaio, desjabetzeak egitea eta erabilera irregularrak debekatzea Erandioko Udalaren eskumena izango den arren.

Ekimenaren ardura URA Uraren Euskal Agentziak hartuko du, Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Sailaren menpeko erakundearen bidez. Astrabuduko hezegunea urteak daramatza ahultzen, bizilagunek behin baino gehiagotan salatu duten bezala. Hainbat eraikinek eta ibarra pixkanaka lehortzeak baratze eta txabola irregularren ugaritzea ekarri dute, jabari publikoa inbadituz, eta landare inbaditzaileek ingurunea degradatzen duten bitartean.

Gaur egun, hiru putzuk osatutako hezeguneak 5,5 hektarea baino

ez ditu, duela hiru hamarkada zituenean 9 hektareen aldean. Hala ere, administrazioak azpimarratu du balio ekologiko handiko gunea izaten jarraitzen duela.

Jaurlaritzak dioenez, ibarrak funtsezko eginkizuna bete dezake klima-aldaketak bertan duen eragina arintzeko; besteak beste, uholde arriskua murriztuz edo itsas mailaren igoeraren ondorioak leunduz.

Azterlan horretan jasoko dira, batetik, hezegunea berreskuratze-ko eta handitzeko beharrezko neurriak, eta bestetik, Udondo, Lamia-ko edo Bolueko eremuek lotzeko aukerak ere. Jarduketan exekuzioa hitzarmen bidez bideratuko du URAk, eta lan horiek inbertsio handia eskatzea aurreikusten da. Hala ere, hezegunean dauden lurzoru publikoen okupazioa dela eta, desjabetzeak edo erabilera irregularrak debekatzea udalaren ardura dela berretsi du Uraren Euskal Agentziak. ◀

Erendio Gure! Jaialdia

Erendio, inklusioaren eta elkartasunaren epizentro

Urtero, Erandioko kaleek eraldaketa berezia bizitzen dute. Ez da ohiko herriko jai bat; Gure! Jaialdiak harago jo gura du. Musika, jolasa eta aldarrikapena uztartuta, udalerrriak mezu argi eta ozen bat helarazi gura dio gizarteari: aniztasuna ez da muga bat, aberastasuna baizik.

Gure! Jaialdia Erandioko Udalak bultzatutako proiektu estrategikoa da, GAUDE bezalako eragileek elkarlanean. Jaialdiaren ardatza dibertsitate funtzionala duten pertsonen inklusioa da, aisialdiaren eta kulturaren bidez ikusgarritasuna sustatuz.

Aurtengo datak oraindik zehaztu ez badira ere, jaialdiaren ildo nagusiak ezagunak dira jada: kontzertuak, kirol jarduerak egokituak, eta gunek gastronomikoak, besteak beste.

Musikaren alorrean, hainbat kontzertu izango dira, zeinu-hizkuntzako interpreteez lagunduta. Gainera, bibrazio-motxilak erabiltzea aurreikusten da, entzumen-degaitasuna duten pertsonen ere erritmoa sentitze-ko aukera izan dezaten.

Kirol eta tailerren artean, saskibaloia inklusiboa, arte-tailerak eta sormen jarduerak eskaini dira orain arte.

Gastronomiak ere bere tokia izango du jaialdian. Tokiko produktuek eta elkarreetako kideen laguntzagaz antolatuta, gunek horiek laneratzeko aukerak eta elkarrekin-tza soziala sustatzeko balioko dute.

Jaialdiaren helburua, ordea, ez da urtean egun bakarreko ekimena izatea. Erronka nagusia jaialdian lantzen diren balioak (enpatia, pazientzia eta elkartasuna) urteko 365 egunetara hedatzea da. ◀

Aurreko edizioetako bat. HODEI TORRES

Urduliz Behargintza

Enpresariei bultzada emango diete Urdulizen

Uribe Kostako Behargintzak enpresa-mintegia du martxan Urdulizen, ekintzaileei lanerako toki egoki eta eskuragarria eskaintzeko helburuagaz.

Mintegia enpresa-proiektu berriak garatzeko pentsatutako gune profesional eta kolaboratiboa da. Bertan, negozio-ideiak lantzeko ez ezik, beste ekintzaileakaz harremanak sortzeko eta esperientziak partekatzeko aukera ere badago, askotan funtsezkoa izaten den sare hori ehuntzeko.

Guztira, sei lantoki itxi daude eskuragarri, erabat hornituak, eta, horiez gain, bilera-gela partekatu bat ere badago. Eremuak bi tamainatan banatzen dira: 9-10 metro koadroko bulegoak, hilean 100 euroan daudenak; eta 15 metro koadrokoak, hilean 150 euroan.

Prezio horretan barne sartzen dira bilera-gelaren erabilera, garbiketa zerbitzua, ura eta argindarra, ekintzaileei hasierako gastuak kontrolpean izateko lasaitasuna emanez.

DENBORAN MUGATUTAKO LAGAPENA. Lantokiak gehienez bi urterako lagako dira, urtez urte berritzeko aukeragaz; betiere, itxarote-

Uribe Kostako Behargintzak aukera berria jarri du martxan Urdulizen.

**Informazio
gehiago gura
duzu?**

uke@urkobe.net
946 760 638

-zerrendan eskaera berririk ez badago. Xedea enpresa-proiektuak lehen fasean laguntzea da, sendotzeko denbora emanez, eta ondoren beren kabuz aurrera egiteko moduan utziz.

Uribe Kostako Behargintzatik azpimarratu dute integia ekiteko lehen pausoak emateko tresna dela. Horregatik, interesa dutenek zuzenean jar daitezke harremanetan erakundeko taldeagaz. ◀

Urduliz Aratusteak

Maitasuna ardatz, Aratusteak ospatuko dituzte urduliztarrek

Inauteri giroa berotzen hasia da Urdulizen, eta daborduko badu data Aratus-teetako ospakizunak. Otsailaren 14an izango dira aurtengo inauteriak, eta antolatzaileek iragarri dutenez, edizio hone-tako gaia «maitasuna» izango da.

Kolorez, mozzorroz eta umorez betetako eguna izatea da helburua, eta maitasunaren bueltan irudimena askatzeko gonbidapena egin diete herritarrei. Bihotzak, hegoak, maskarak eta bestelako sinboloak izango dira kaleetan ikusgai, bakoitzak gaia bere erara in-

**Laster Uribe
Kostako
inauteriak
HIRUKAKO
agendan!**

terpretatzeko askatasun osoz.

Lagunartean, familian edo kuadrillan, Urdulizko jai-batzordeak parte hartzera animatu gura ditu herritarrek; izan ere, inauteriak aitzakia ezin hobea dira egunerokotasunetik irteteko, kalea hartzeko eta festa elkarregaz bizitzeko.

Hau guztia esanda, gorde ezazu otsailaren 14ko data. Izan ere, maitasuna janzteko eta, nola ez, ospatzeko festa antolatu dute Urdulizen. Prest al zaude? Hasi berotzen...Aratus-teak datoz eta! ▶

Plentzia Berrikuntza-lanak

Plentziako Geltokiko Zubia berritzeko lanak bukatu dituzte

Daborduko amaituta daude Geltokiko Zubian azken hilabeteetan egin diren hobekuntza-lanak. Esku-hartzeen bidez, zubiaren segurtasuna eta funtzionaltasuna indartu gura izan dira.

Zubia berritzeko bigarren faseari ekingo diote hurrengo hilabeteetan. HODEI TORRES

Lan nagusien artean, zubiaren egitura sendotzea izan da lehentasuna, haren egoera ez baitzen egokia. Hasieran 20 urterako iraupena aurreikusi bazen ere, egindako azterketa teknikoek ondorioztatu dute beste esku-hartze bat zazpi urte barru egin beharko dela. Horrez gain, pirulia kendu dute, eta zubian barrera doazen hornidura-sareak eguneratu dituzte, azpiegituraren funtzionamendua hobetzeko.

Esku-hartzeek itxuran eta erabilgarritasunean ere izan dute eragina. Panelak ordezkatu dituzte, eta argiztapen berria jarri, segurtasuna eta ikusgarritasuna hobetzeko. Bestalde, pantaila taktila eta webcam bat instalatu dituzte, informazioa emateko eta zubiaren egoeraren jarraipena errazteko.

Lanek amaiera hartu badute ere, bigarren fase bat aurreikusita dago. Hurrengo urratsean, zubiaren goiko aldea eta hesiak margotu eta sanea-

tuko dira, eta horretarako 200.000 euroko aurrekontua aurreikusi da, BEZa aparte. Jarduketa horregaz, zubiaren kontserbazioa epe luzera bermatu gura dute arduradunek. ◀

Plentziako pirulia. PLENTZIAKO UDALA

Gorliz Ibilbide zirkularrak

Ibilbide zirkularrak egingo dituzte Gorkizen urtarrilean zehar

Inguruko paisaia eta ondarea gertutik ezagutzeko asmoz, Gorkizko Turismo Bulegoak ibilbide gidatu bi antolatu ditu urtarrilerako. Proposamenek kostaldea, mendia eta historia uztartuko dituzte, eta parte-hartzaileei ingurune naturalaren zein giza aztarnen berri ematea dute helburu. Irteerak Ibarreta plazatik abiatuko dira, taldean eta modu lasaian ingurua ezagutzeko aukera eskainiz.

Bi ibilbide zirkular proposatu dituzte: urteko lehen ibilaldia urtarrilaren 11n, domekan, egin zuten. Kasu honetan, mendizaleek Andra eta Maltzagane mendien norabidea hartu zuten, ondoren, Plentziako itsasadarre-
ra egin zuen jaisteko.

Bigarren proposamena urtarrilaren 25ean izango da. Ibilbide honek Gorkiz eta Gane mendateak lotuko ditu, eta Txipio zein Musaurieta auzoak zeharkatuko ditu. Irteera honek izaera lasaia izango du, eta aukera emango du barnealdeko paisaia, auzoetako egitura eta inguruaren bilakaera historikoa ezagutzeko, oinez eta geldialdiak eginez.

Ibilbideak interesa izan dezakeen edonori zuzenduta daude, eta parte hartu gura dutenek Gorkizko Turismo Bulegoan eman dezaketen izena, aurrez aurre edo 946 774 348 telefono zenbakira deituta. ◀

Gorkiz Aratustek

Arrosaz tindatuko dira Gorkizko kaleak Pokakuterietan

Giro koloretsua eta umore ona bueltan izango dira aurtien ere Gorkizen. Izan ere, Gorkizko Kuadrillek adierazi dutenez, otsailaren 14an ospatuko dituzte udalerrian 2026ko Pokakuteriak, kolore arrosa protagonista izanik.

Pokakuteriak kuadrillen arteko herri-ospakizuna da, inauterietako asteburuan kaleak hartzen dituen, mozturro, irudimen eta festa giroan murgilduta. Urtez urte, herriko gazteek, eta ez hain gazteek, elkarregaz ospatzeko aitzakia bilakatzen da, egunerokotasuna alde batera utzi eta barre egiteko.

Beraz, data agendan markatu eta presta ezazue zeuen mozturroak! Otsailaren 14an, Gorkizen, galduko duzue? ◀

Haizea Lopez Idazlea

«Buruan istorio asko ditut eta ida

Daborduko 130 eleberri baino gehiago kaleratu dituen idazlea da Haizea Lopez. Orain arteko uzta gaztelaniazkoa izan da, baina, orain, euskarazko literaturara egin du jauzia, gazteentzako *Maia. Ganbara misteriotsua* lanagaz.

IKER RINCON MORENO ►

Literatur uzta oparoa du Haizea Lopez idazleak. Gazte-gaztetatik ekin zion istorioak idazteari, eta daborduko 130 lan baino gehiago argitaratu ditu. Ibilbidearen hasieran, emakumea eta gaztea izateagatik, ezizen baten babesean eman zituen lehen urratsak; gaur egun, ordea, bere izen-abizenak sinatzen ditu lanak. Arrakasta handiko eleberriak kaleratu ditu, guztiak gaztelaraz, baina, orain, euskarazko literaturara egin du salto: Maia pertsonaiaren abenturak kontatzen dituen *Maia. Ganbara misteriotsua* lanean, Maia pertsonaiaren abenturak kontatzen ditu, irakurle gazteei zuzendutako istorio erakargarri batean.

Daborduko, 130 eleberri baino gehiago idatzi dituzu; guzti-guztiak gaztelaraz izan dira, baina, orain, euskarazko lan bategaz zatoz: *Maia. Ganbara misteriotsua*. Nolakoa izan da gaztelaratik euskarara idazteko jauzia? Egia esan, jauzi honek barrura begira jarri nau berriro. Gaztelaraz idaztea nire eremu segurua zen, urte askotako ohitura. Euskarara etortzea, berriz, erronka handi bat izan da. Baina baita plazer handia ere.

Euskara etxean hitz egiten dugun hizkuntza da, eta horrek beste sakontasun bat ematen dio idazteari. Alde teknikoan gogorragoa izan bada ere, emozionalki askoz aberasgarriagoa izan da.

Zer topatuko dugu lan horretan? Abentura, misterio pixka bat... denetarik. Maia, azken finean, jakin-min handiko neskak bat da; mundua ulertu nahi duen haur bat, eta irakurle gazte askok beren burua identifikatuko dute berarekin. Kontakizuna gertukoa da, gure paisaiak eta gure euskal mitologiaren beteta.

2021ean, euskaraz idazteko beharrezko «erreminta-kutxa» ez zenuela esan zenuen elkarriketa batean. Daborduko kutxa osatuta duzu? Euskarazko obra handitzea aurreikusten duzu? Bai, egia esan, azken urte

Euskaraz idazten jarraitzeko asmoa

«Ikasteko bidea ez da inoiz bukatzen, baina bai: euskaraz (askoz) gehiago idazteko asmoa daukat. *Maia* hasiera da!»

Maia. Ganbara misteriotsua

«Abentura, misterio pixka bat... denetarik topatuko du irakurleak. Maia, azken finean, jakin-min handiko neskak bat da; mundua ulertu nahi duen haur bat, eta irakurle gazte askok beren burua identifikatuko dute berarekin»

Haizea Lopezek 19 urte zituela argitaratu zuen

tan kutxa hori osatzen joan naiz, eta oraindik asko ikasi behar dudari arren, gaur egun seguruago sentitzen naiz.

Ikasteko bidea ez da inoiz bukatzen, baina bai: euskaraz (askoz) gehiago idazteko asmoa daukat. Maia hasiera da!

Nerabeentzako lana da hau; zer dela eta murgildu zara gazteen literaturan? Askok gustatzen zait haurren eta gazteen begietatik mundua ikustea, irudimen handia baitaukat. Beraien jakin-minak, berezotasunak eta emozioz betetzeko modu gardenak literaturarentzako altxor bat dira.

Gainera, nire ustez, gazte literaturak erronka oso polit bat dauka: irakurzaletasuna piztea. Eta hori gertatzen denean... magia da.

Orain arteko azken lanak thriller izaerakoak izan dira batez ere; gai batetik bestera mugitzea erraza egiten zaizu? Bai eta ez. Ge-

ztea, niretzat, arnastea bezala da»

bere lehenengo eleberria. Orain, euskaraz idatzitako bere lehenengo lana kaleratu du. HODEI TORRES

nero bakoitzak bere kodeak dauzka; niretzat, ordea, gakoa beti pertsonaia barrutik kontatzea da. Sentimenduak eta tentsioa ardatza dira nire lanetan, thrillerrean zein gazteenetzako lanetan. Hori konstantea bada, saltoa ez da hain zaila izaten.

Los crímenes de Getxo arrakasta handikoa izan da gure inguruan. Jendea hurbildu zai-zunean zoriontzeko, zer sentitu duzu? Hunkidura eta esker ona. Saga hori nire sustraiei egindako omenaldi bat da, eta jendeak «be-rea» egin izana... hori ez da hitzekin azaltzen. Zoramenaren izaten ari da, benetan.

Gaur egun Haizea Lopez izenagaz argitaratzen dituzu lanak, baina orain gutxira arte ez zen horrela izaten... Zerk bultzatu zintuen zure burua publikoki aurkezteko? Nire alaba jaio zenean argi izan nuen, berarentzat eredu izan nahi nintzelako. Oraindik txikia

Mugarik al du Haizea Lopezek?

«Neure buruari ez diot inoiz mugarik jarriko. Buruan istorio asko ditut eta idaztea, niretzat, arnastea bezala da. Ez dut spoilerrik egin nahi, baina... 2026 topera dator!»

da, baina, etorkizunean, espero dut nire lanaz harro sentitzea; eta gizon baten izenorde baten atzean hori ezinezkoa litzateke.

Orain nire espazioa daukat eta nire ahots propioa hartu dut. Eta alaba eta atzetik datozen beste neska gazteak ikusi ahal dute emakume batek ere, bere izena ezkutatu gabe, literatura munduan bere lekua egin dezakeela.

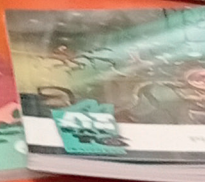
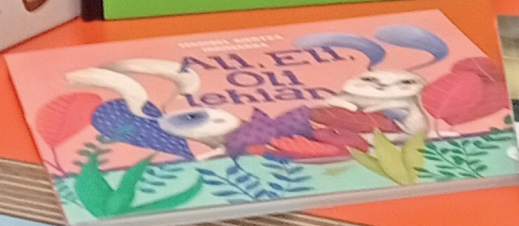
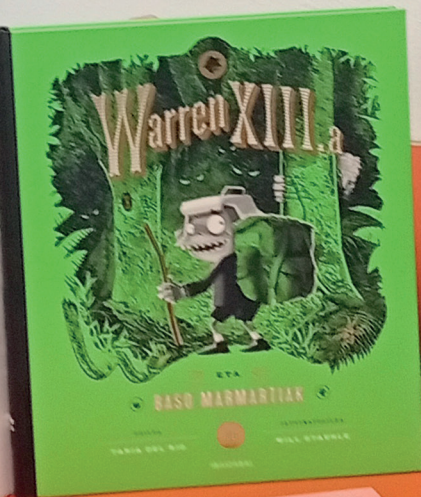
Laborategi eta biomedikuntza ikasketak egin zenituen, nahiz eta praktiketatik haratago ez zenuen lanbide hori bete. Ikasketa zientifiko horiek laguntzen dizute thriller psikologiko baten trama eta pertsonaien konplexutasuna egituratzen? Bai, asko. Zientziak egitura ematen dizu: metodoa, logika eta galdera egokia egiteko gaitasuna. Thriller psikologikoan, pertsonaien barne mekanismoak ulertzea funtsezkoa da, eta hor ere zientziak perspektiba zorrotza ematen du.

Nondik datorkizu literaturarekiko maitasun hau? Nire literaturaren sustraia bi pertsonaren eskutik datoz: nire ama, irakurle zorrotza eta etxean liburuak beti presente egon zitezen arduratu zena; eta Marisol, nire institutuko «Lengua eta literatura» irakaslea. Haiek biek behar nuen txinparta piztu zuten: bata, liburuak maitatzen erakutsi zidan; besteak, nire ahotsari balioa ematen.

19 urte zenituela publikatu zenuen zure lehenengo eleberria, baina argitaratze-prozesua ez zen erraza izan, ez adinagatik ez emakumea izateagatik... ezta? Zer-zelako zailtasunak ditu emakume gazte batek ezer publikatzeko? Askok. Adinagatik ez zaituzte serio hartzen, eta emakume izateagatik are gutxiago. Sarritan entzun izan dut «zure adinarekin ezinezkoa da hainbeste idaztea», edo «heldutasun falta izango du». Baina idaztea ez da adin kontua: begiratzeko modu bat da.

Ordutik gauzak aldatu al dira literaturaren munduan? Gutxika-gutxika aldatzen doaz, baina lan ikaragarria daukagu egiteko oraindik ere bide horretan.

Nola ikusten duzu etorkizuna? Mugarik al du Haizea Lopezek? Neure buruari ez diot inoiz mugarik jarriko. Buruan istorio asko ditut eta idaztea, niretzat, arnastea bezala da. Ez dut spoilerrik egin nahi, baina... 2026 topera dator! ◀

Itziar Osa Ibaizabal argitaletxea

«Gizarteak aldatuz doa, eta baita ume eta gazteen interesak ere»

Ibaizabal argitaletxeak 35 urte bete ditu euskal kulturgintza indartzen. Urteurren honetan, atzera begiratu eta egindako bidea aztertzeaz gain, etorkizuneko erronkei nola heltzen dieten azaldu digute. 10 urte daramate HIRUKAgaz elkarlanean euren materialak partekatzen.

TESTUAK: BEATRIZ ANTONA • ARGAZKIA: IBAIZABAL ►

Ibaizabal argitaletxeak 35 urte bete ditu aurten. Atzera begira, nola aldatu da zuen lana urte hauetan? Hasieratik, Ibaizabalen helburu nagusia Hezkuntza sisteman baliagarria izatea izan da; eta horrek, bideratu gaitu eguneratuta egotera zerbitzu egokia eta erabilgarria eskaini ahal izateko. Esfortzua itzela izan da, eta pena merezi izan duela-koan gaude!

Zein paper betetzen du Ibaizabal argitaletxeak euskal kulturgintzan? Esan genezake, euskal kulturgintzan zein Hezkuntza sisteman betidanik ahalegindu garela sektorearentzat lagungarri izaten, era askotariko materialak sortuz profesionalen egunerokoa errazteko asmoz.

Bi argitaratze lerro nagusi dituzue; bata ikasmaterialek bideratuta, eta, bestea, haurrentzako eta gazteentzako literatura. Zein da erronka handiena gaur egun hone-lako materialak sortzerakoan? Biak ala biak. Bakoitzak bere garrantzia du, eta % 100eko interesa ipintzen dugu martxan jartzen dugun proiektuetako bakoitzean.

Zer-nolako metodologia berritzaileak txertatzen dituzue zuen hezkuntza materiale-tan? Legea bete, bezeroei entzun eta erantzun, espezialistekin ikertu, hornizaleei kontsulta egin... Informazio guztia ikertu ondoren, material, liburu, koaderno... aproposak eta egokiak sortzen ahalegintzen gara.

«Haur eta gazte literaturan lan oso interesgarriak eta ikusgarriak argitaratzen dira. Horren ondorioz, eskaintza ugaria da eta irakurle guztien gustuak eta nahiak asetzeko modukoa»

10 URTE ELKARLANEAN

Ibaizabalek eta Hirukak hamar urteko elkarlana dute atzean. Denbora honetan, hainbat ekimen partekatu dituzte; tartean, liburu-zozketak eta irakurleentzako proposamen bereziak, tokiko komunitateari balioa emanaz eta kultur edukien zabalkundea indartuz.

STEAM hezkuntza proiektuak sortzen dituzue. Zer-nolako onurak dakarte ikasleentzat horrelako hezkuntza ereduak ikastea? Gure ustez, eta batez ere, gaur egungo gizarte eze-gonkorreko ikasleak heztea eta etorkizuneko oinarri sendoa eta praktikoa bideratzea.

Umeentzat zein gazteentzat bideratuta dauden liburuak argitaratzen dituzue. Asko aldatu dira irakurleen ohiturak publiko horien artean? Bai, gizarteak aldatuz doa, eta baita ume eta gazteen interesak ere. Internet, sare sozialak, pantailak... hor daude. Ikasle-keen interesguneak asmatzen jakin behar da beren arreta erakartzeko eta, ondoren, mantentzeko. Jakin-mina piztu eta horri eutsi.

Nola ikusten duzue euskarazko literatura-ren etorkizuna? Itxaropentsu gaude. Idazle eta ilustratzaile on asko dago, sortzaile ugari. Haur eta gazte literaturan lan oso interesgarriak argitaratzen dira eta ikusgarriak. Horren ondorioz, eskaintza ugaria da eta irakurle guztien gustuak eta nahiak asetzeko modukoa.

Zein proiektu berriak dituzue eskuen artean? Ikasmaterialei dagokionez, indarrean dagoen curriculum legeri jarraituz, Lehen Hezkuntzarako proiektu berria sortzen dihardugu. Haur eta Gazte Literaturan, aldiz, txikienei, lehen irakurleei eta gaztetxoek eskainitako liburu koloretsuak, interesgarriak eta erakargarriak prestatzen gabiltza. Eta, noski, HIRUKAekin elkarlanean jarraituko dugu. ◀

Urtarrila-otsaila

Barrika

Urtarrilak 23, barikua

Ludoteka: Elur panpina

18:00 | Liburutegian

5-12 umeentzat.

Urtarrilak 28, eguaztena

Ipuinaren ordua: Adarbakar kakatia

18:00 | Liburutegian

4-7 urteko umeentzat.

Urtarrilak 30, barikua

Ludoteka: Emozioen panpina

18:00 | Ander Deuna aretoan

5-12 urteko umeentzat.

Izen-ematea:

946 775 163 • liburutegia@barrika.eus

Berango

Urtarrilak 18, domeka

Berbalagunon mendi-irteera

09:00 | Berangoko metro geltokian

Egizuk antolatuta, Berangoko Burdin Hesiaren Oroimenaren Museoari bisita eta ibilbide gidatua.

Urtarrilak 25, domeka

Marsel magoa

18:00 | Berango Antzokian

Magia emanaldia adin guztientzako.

Erandio

Urtarrilak 22, eguena

Mintzaeskalada

17:30 | Astrabuduko udal kiroldegian

Eskalada egin bitartean, mintzapraktika egiteko topaketa. Izen-emateak: www.labur.eus/eskalada

Urtarrilak 25, domeka

Antzerkia: Trajea

19:00 | Merkatu Zaharrean

Joseba Apaolaza eta Asier Hormazaren eskutik.

Getxo

Urtarrilak 22, eguena

Zinema: Jone, batzuetan

19:00 | Muxikebarrin

Proiektzioa eta ondorengo zine-foruma.

Urtarrilak 28, eguaztena

**Mendebalderengo berbakuneak
berbagaitzat hartuta ikastaldia**

18:30 | Udal euskaltegia

Iñaki Gaminde eta Iñaki Gilisastiren eskutik.

Urtarrilak 29, eguena

Poesia: Amorante frantsesa

19:30 | Villamonte kultur etxean

Miren Agur Meaberen liburuaren berbaldia.

Izen-emateak: www.labur.eus/irakurzaleak

Otsailak 5, eguena

Aurkezpena: Esnatu ala hil

18:00 | Azebarrin

Garikoitz Goikoetxea idazleak liburuaren aurkezpena egingo du.

Otsailak 7, zapatua

Antzerkia: Kaka

20:00 | Muxikebarrin

Korrikaren ekitaldi kultural nagusia.

Gorliz

Urtarrilak 17, zapatua

Nordic Walking

10:30 | Ibarreta plazan

Monitore espezializatu batek gidatutako ibilbideak.

Urtarrilak 25, domeka

Ibilbide zirkularrak

09:00 | Ibarreta plazan

Izen-emateak aurrez aurre Gorlizko Turismo Bulegoan edo telefonoz 946774348 zenbakian.

Leioa

Urtarrilak 17, zapatua

Bertso jaialdia

19:00 | Kultur Leioan

Beñat Vidal gai-jartzailearen gidaritzapean Euskal Herriko txoko desberdinetako sei bertsolari ariuko dira bertsotan.

Urtarrilak 22, eguena

Irakurketa kluba: Detaile

xume bat

18:30 | Kultur Leioan

Adania Shibili idazlearen *Detaile xume bat* liburuari buruzko irakurketa-kluba.

Lemoiz

Urtarrilak 25, domeka

Etzandarri Mendi Taldearen irteera

Galarraga mendira irteera. Izen-emateak: etzandarri@gmail.com

Otsailak 7, zapatua

Antzerkia: Amagoia, itsas biologoa

17:30 | Urizarko kultur gelan

Emakume Zientzialarien Eguna ospatzeko.

Otsailaren 14 eta 15an

Inauteriak

18:30 | Armintzako frontoian

Diskofesta eta txokolate jana.

18:30 | Armintzako frontoian

Inauteri tailerra.

Plentzia

Urtarrilak 30, barikua

Teatra tailerra

18:00 | Goñi portalean

Emakumeentzako sormen tailerra.

Urtarrilak 17, zapatua

Antzezlanak: Frankopoleon

19:30 | Danontzat gaztetxean

Plentzian bi egonaldi ondoren, bertoko hainbat pertsonen testigantzak izan dira lan honen oinarria.

Sopela

Urtarrilak 18, domeka

Antzerkia: Agur Peter Pan

18:00 | Kurtzio kultur etxean

Txotxongilo eta aktoreen ikuskizuna.

Urtarrilak 30, barikua

Bakarrizketa: Ninini

20:00 | Kurtzio kultur etxean

Antton Telleriak bere buruagaz duen harremanaz, izenaz, bikotekideaz, komikoa izateaz eta bertsolari ez izateaz hitz egingo du.

Otsailak 8, domeka

Dantza: Alai familian

18:00 | Kurtzio kultur etxean

4 urtetik gorakoei zuzenduta.

Otsailak 17, martitzena

Goazen 12.0

18:00 | Urko kiroldegian

Umeentzako antzerkia.

Urduliz

Urtarrilak 31, zapatua

Zinema: Oilaskoerbia eta marmotaren sekretua

18:00 | Urdulizko kultur etxean

Umeentzako zinema.

Otsailak 8, domeka

Putxera Eguna

09:00 | Marutze frontoian

Putxera txapelketa.

Lehen/Orain **Erandio, Astrabuduko hiru gurutzeetatik ikusita 2004**

ITURRIA: EUSKARIANA

Uribitakora

ALBE
Algortako
Bertsolari
Eskola

TESTUA
Jagoba Pereda

DOINUA
Jagoba Pereda

ARGAZKIA
Esti Maguregi

Kukulus

Aldapan behera mozorrotuta
eta poz-pozik zetozen.
«Kukulus» taldeko erraldoia da,
hortxe izen ta abizen.
«Urrien» erraldoia atzetik
gertu gertu egongo zen.
Itxura ederra, mozorroagaz...
Badabiltza dibertitzen.
Uztaia aldean Santiago jaiak
izaten dira Gorlizen.

«Kukulus» taldea sortu ei zan
neska batzuk elkartzean.
Eta horrela ibiltzen dira
bata bestean atzean.
«Urrien» taldea mutilena
eta kalera irtetzean,
holako ohiturak ikusten dira
gure inguruan lantzean...
Batetik arrak, bestetik eme(a) k
elkartuko al dira etxean?

Ohitura zaharrak ezin aldatu
omen baitira ondare.
Sexu banaketa kontu hori
ez jat gustaten halere
«kokolotuta» egongo al gara
ta burutik erdi grabe?
Ohitura zaharra gerora ere
hor mantenduko al dabe?
Nik gurago dot danak batera
eta mozorrorik gabe!

Gazteen kezkak adimen artifizialaren menpe?

Gazte askok ChatGPTren bidez bilatzen dute egun lasaitasuna, ulermena eta orientazioa. Psikologo baten antza hartu duen algoritmoak galdera deseroso bat mahaigaineratzen du: nor ari da huts egiten?

IZARO GARCIA VELASCO ►

Gauko ordu txikietan, etxeko isil-tasunean, gazte askok ez diote lagun bati idazten, ezta familiako kideren bati deitzen ere. Ez dago bulegorik, ez aurrez aurreko elkar-irizketarik, ezta ordainketarik ere. Badago, ordea, erantzunak jasotzeko gogo. Pantaila piztu eta idazten hasten dira: «Normala da hau sentitzen dudana?». Bestaldean, ez dago pertsonarik, baina bai erantzun bat. Azkarra, lasaigarria, ulerkorra. Horixe da ChatGPTk gazte askorentzat hartu duen lekua: psikologo isilarena.

Fenomenoa ez da kasualitatea. Adimen artifiziala (AA) gero eta presenteago dago gazteen egunerokoan, eta ikasketa- edo lan-eremutik harago, sarriago erabiltzen da emozioak kudeatzeko saiakera gisa. Nahia Idoiaga psikologoak azaldu duenez, joera horren atzean ez dago soilik modaren faktorea: «Gazteak kontziente dira euren osasun emozionalarekin arazoak, gatazkak edo premiak dituztela, eta horiek kudeatzeko laguntza behar dutela». Kontzientzia hori, psikologoaren us-tez, albiste ona da. Arazoa beste nonbait dago.

PREMIA BAI, ERANTZUNIK EZ. Idoiagaren berbetan, gaur egungo gizarteak ez ditu gazteak arlo honetan entzuten. Aurreko belaunaldia-kaz alderatuta, gaur egungo gazteek hitzak dituzte sentitzen dutena izendatzeko, eta laguntza eskatzeko lotsa gutxiago. «Hori ez da beti horrela izan; aurreko belaunaldi-ekin kostatu egin zaie kontzientzia hartzea», azaldu du. Arazoa da kontzientzia hori ez zaiola baliabi-de nahikorik gehitu.

Osasun publikoan psikologia-zerbitzuak eskasak dira, itxaron-zerrendak luzeak, eta arreta pertsonalizatua, ia ezinezkoa. «Laguntza psikologikoa ez dago modu zabal eta erra-zean eskuragarri: ratioak txarrak dira, eta ar-tatzen diren pertsonen kopuruak handiak», dio Idoiagak. Horren aurrean, askok ezin dute

Azken urteotan, gazteen artean osasun mentalari buruzko kezka nabarmen hazi da, eta aldi berean, baliabide publikoen eskasia gero eta agerikoagoa da. Testuinguru horretan, adimen artifiziala ez da soilik tresna teknologiko bat bihurtu, baizik eta hutsune emozional baten erantzun azkarra.

«Gazteak kontziente dira euren osasun emozionalarekin arazoak, gatazkak edo premiak dituztela, eta horiek kudeatzeko laguntza behar dutela»

NAHIA IDOIAGA
PSIKOLOGOA

arreta pribatua ordaindu, eta hutsune horretan agertzen da adimen artifiziala.

ChatGPTk ez du itxaron-zerrendarik, ez du ordutegirik, eta ez du dirurik eskatzen. Entzun egiten du, edo hala dirudi, eta beti dago eskuragarri. «Gazteek aurkitu dutena da euren premiei nolabait erantzuten dien tresna bat», azaldu du psikologoak. Baina erantzun hori ez da neutroa, ezta beti osasungarria ere.

Tresna berri hori ez da profesional bat, askok kontrakoa uste duten arren. Galderak erantzuten ditu, tonu lasaia, epairik gabe, eta beti prest. Horrek antzekotasun faltsu bat sor dezake. «Nolabait, psikologo baten lana egiten ari dela ematen du askotan», dio adituak; alabaina, berehala ohartarazten du: «Baina hori ez da psikologo baten lana».

Funtsezko desberdintasuna dago; izan ere, AAk ez du kontrastatzen, ez du zalantzan jartzen, eta ez du prozesu terapeutikorik egiten. «Guk ematen dugun informazioan oinarritzen da, eta horren arabera erantzuten digu», azaldu du. Horrek esan gura du, gazteak berak markatzen duela erantzunaren norabidea.

NEURRIKO ERANTZUNAK. AAren funtzionamendua ulertzea funtsezkoa da. Idoiagak ohartarazi duenez, ChatGPTk ez du errealtatea ondo aztertzen: «Galderak erantzuten ditu, baina erantzunak algoritmo batek sortzen ditu, guk emandako informazioan oinarrituta».

Horixe da psikologoaren kezka nagusietako bat. Gazte batek bere egoera azaldu eta tres-

Nahia Idoiaga psikologoak azaldu duenez, baliabide falta da arazoa.

nak ahalik eta erantzun «egokiena» ematen saiatzen da, baina beti pertsona horren kontakizunaren barruan. «Sarritan, guk entzun nahi dugun horretara bideratzen ditu erantzunak», dio psikologoak. Eta horrek konfiantza emozional faltsu bat sor dezake, baina ez du arazoaren muina lantzen. Are gehiago, egoera batzuk larriagotu ere egin ditzake.

«Askok erosoagoa da aurre egingo ez zaituen zerbaitekin hitz egitea», azaldu du. Psikologo batek, lagun batek edo senide batek beste ikuspegi bat eskaini dezake; adimen artifizialak, ordea, askotan, arrazoiak ematen dizu. «Ideia paranoide batekin zerbait galdetzen badiozu, algoritmoak baietz erantzun diezazuke», azaldu du Idoiagak. Eta horrek, kasu jakin batzuetan, paranoia edo depresioa indartzeko arriskua dakar. «Ikuspegi erreala ez denean, errealtzat hartzen duzu, eta aurrean 'pertsona' bat balego bezala jasotzen duzu erantzuna»; hau da, «errealitatea desitxuratzeko arriskua» handitzen da.

Horregatik, psikologoak dio: ChatGPTk ez du psikologo bat ordezkatzeko, eta ez luke ordezkatu behar ere. «Unean hobeto sentiaraz dezake, baina ez du arazoaren erroa lantzen».

INTIMITATE DIGITALA. Sare sozialen edo bideo-plataformen mendekotasunagaz alderatuta, adimen artifizialak bestelako dimentsio bat du. Eta hori da bere indargunerik handiena eta arriskurik handiena aldi berean. «Elkarrizketa intimo baten itxura hartzen du». Harremana estua da, pertsonalagoa, gaz-

GIZATASUN EZA

«ChatGPTk erantzunak eman ditzake, baina ez du ardurarik hartzen. Ez du isiltasunaren pisua sentitzen, ezta beste pertsona baten begiradak dakarren erantzukizuna ere. Eta hor dago benetako aldea»

ZER EZ DUGU AHAZTU BEHAR?

«Gizartean bizi gara, pertsonekin bizi gara. Hori landu behar dugu: barne-hausnarketa egin daiteke, galderak egin ahal dizkiogu, baina gero beste pertsona batzuekin kontrastatu behar da, beti. Hori egiteko nahia eta gogoia zaindu behar dugu»

teengan lotura emozional bat sortzen duena. Lehen, estutasuna sentitzen zenean, norbaitegaz hitz egiteko beharra sortzen zen. Orain, askotan, lehen pausoa pantailara jotzea da. «Arrisku nagusietako bat da beste pertsonekin ez kontrastatzea, pentsatuta adimen artifizialarekin partekatzea nahikoa dela», ohartarazi du adituak. Alegia, joera horretan jausi egiten dutenek gatazkak kudeatzeko gaitasuna galtzen dute, baita frustrazioa lantzeko ere.

Ondorioz, gaztea bera jartzen da erdigunean, eta bestea bazterrean. «Prozesu terapeutiko batean, aldiz, kontrapuntuak funtsezkoak dira», psikologoaren arabera.

ARDURA KOLEKTIBOA. Idoiagaren mezua ez da teknofobia, ezta dramatikoa ere. Onartzen du adimen artifiziala gure egunerokotasunaren parte dela, eta izango dela. Baina gakoa beste nonbait dago: «Arazo soziala da».

Gurasoek, eskoletako komunitateak eta erakundeek ardura partekatua dute. Kontzientzia hartzea lehen pausoa da, baina ez nahikoa. «Maila guztietan jarduera-planak behar dira, gomendioetatik harago», azpimarratu du. Eskoletan, erakundeetan eta politika publikoetan osasun mentala eta pantaillekiko harremana lantzea ezinbestekoa da: «gizarte-sistemak ere esku hartu behar du».

Bitartean, gazte askok jarraituko dute guerdian pantaila pizten, galderak idazten eta erantzun baten zain geratzen. Gizarteak erantzun hori nola osatu gura duen da gakoa. ◀

SAN NIKOLAS IKASTOLAAreneazpi, 15 48991 GETXO • 944 30 54 78 • ikastola@sanikolas.eus • www.sanikolas.eus

San Nikolas Ikastola, erdigunean zu

Berritzailea, gertukoa, inklusiboa, euskalduna eta kooperatiboa da San Nikolas Ikastola. Beste kulturekiko zabaltasunaz euskal kultura sustatzen du.

Urte batetik hasita eta 16 urtera arte hizkuntza murgiltze ereduan kalitatezko hezkuntza eskaintzen du San Nikolas Ikastolak. Etengabe eguneratutako hezkuntza-sistema pedagogikoaz gain, eskolaz kanpoko hainbat zerbitzu eskaintzen ditu: haur-eskola, jantokia edota Uribe Kostako ingurune osoa hartzen duen garraio-azpiegitura, besteak beste.

Guraso-talde baten ekimenez sortutako hezkuntza proiektu honek komunitatearen parte-hartze aktiboa du oinarri, eta euskararekiko konpromiso sendoa, hizkuntzaren presentzia eta egonkortasuna indartzea helburu nagusietako bat izanik. Ildo horri jarraituz, San Nikolas Ikastolak Haur Hezkuntzako eraikin berriaren

San Nikolas Ikastola Algorta auzoan dago kokatuta, Getxoko bihotzean.

Ate Irekiak
urtarrilaren 21 eta
22an egingo dira.

proiektua abiatu du: obrak martxan daude eta 2027rako amaitzea aurreikusten da. Eraikinak 1 eta 5 urte bitarteko haurrak hartuko ditu, eta proiektua ezagutzeko aukera egongo da Ate Irekien jardunaldietan, aurrez hitzordua eskatuta.

ANDER DEUNA IKASTOLAGatzarriñe kalea, 47. 48600 SOPELA • 946 760 266 • info@anderdeuna.eus • www.anderdeunaikastola.eus

Ander Deuna Ikastola, bazatoz?

Uribe Kostako komunitate euskaltzaleak osatzen du Ander Deuna Ikastola. Aurtengo matrikulazio epea otsailaren 2tik 13ra bitartean izango da.

Ander Deuna Ikastolaren hezkuntza-proiektuaren ardatzak honako zutabe hauetan oinarritzen dira: konfiantzazko hezkuntza eta pedagogia aurrerakoia, ikastolan eskuz esku parte hartzeko komunitatea, euskara eta euskal kultura erdigunean jartzeko helburua, eskualdeagaz eta naturagaz lotura eta Euskal Herriko Ikastolen sarearen parte izatea.

Ander Deuna Ikastolak Haur Hezkuntzatik Batxilergora doan hezkuntza-eskaintza integrala du, euskaraz, mundura begira eta etengabeko orientazio-prozesu batez.

Horrez gain, Ikastolaren proiektu pedagogikoan erabat integratuta dauden eta hezkuntza-proiektuaren osagarri diren hainbat zerbitzu eskaintzen dituzte, hala nola ekoizle eta horni-

Ander Deunan, ikaslea ulertzeko moduan oinarritutako eredu pedagogikoa lantzen dute.

Bisita
pertsonalizatuak
eskaintzen dituzte.

tzaileagaz zuzeneko harremana duen sukalde eta jantokia, autobus-zerbitzua, Haur eta Lehen Hezkuntzako familientzako zaintza-zerbitzua eta askotariko eskolaz kanpoko ekintzak.

Pertsona euskaldunak hezten!

Leioako Betiko Ikastola Euskal Curriculuma oinarri duen Euskal Herriko Ikastolen Elkarteko kidea eta guraso kooperatiba da.

Zein koloretakoa margotuko zenuke Euskal Herri euskaldun bat? Gorria? Morea?... Edo kolore guztiak, nahasian, pozik, elkarregaz bizitzeko eremu libre eta euskalduna sortuz? Gure ikasleek euskara eta euskal kultura euren bezala erabili, maitatu eta bizitzea gura dugu.

Ikastolan Euskara dugu irakaskuntzaren ardatz, euskaraz bizi gara eta euskaraz bizi nahi dugu. Pertsona euskaldunak hezi nahi ditugu, euskara, kultura eta euskal identitateagaz konprometituak dauden eta egongo diren pertsonak.

BARNE SENDOTASUNA DAUKANA. Gure xedea ikasle euskaldun, aske eta zoriontsuak haztea da, haien jakin-mina eta barneko jakinduria eli-

Pertsonaren garapenean zentratutako heziketa lantzen du Betikok.

Euskaraz sentitu, pentsatu eta ekin Betiko Ikastolan.

katuz. Ikasketa-prozesuan bidelagun izan nahi dugu, elkarregaz ikasi eta hazteko, norberarengan konfiantza eta akatsetatik ikasteko gaitasuna sustatuz. Hori guztia talde sendo eta anitz baten barruan, bakoitzaren izaera errespetatuz.

GETXOKO UDAL EUSKALTEGIA EUSKALTEGI MUNICIPAL DE GETXO

IKASTAROA: Otsailaren 18tik ekainaren 30era arte (410 ordu)
CURSO: Del 18 de febrero al 30 de junio (410 horas)

MATRIKULA ZABALIK otsailaren 6ra arte
MATRÍCULA ABIERTA hasta el 6 de febrero

5 ORDUKO IKASTARO TRINKOAK
CURSOS INTENSIVOS DE 5 HORAS

MAILA GUZTIAK
Todos los niveles
A1-A2-B1-B2-C1

GETXO +
KULTURA

Getxo
bizi ezazu

GETXOKO UDAL EUSKALTEGIA (RKE eraikina)

Santa Eugenia plaza, 1 (Romo) Getxo
944 646 299 - euskaltegi@getxo.eus

www.getxo.eus/eu/euskaltegi
www.udaleuskaltegiak.eus/eu

Eskola hurbila eta integratzailea

Leioako Artatza auzoan dagoen D ereduko ikastetxe publiko txikia da hau. Ikasleen, irakasleen, langileen eta gurasoen arteko harremanak oso hurbilak dira bertan.

Euskaragaz eta euskal kulturagaz konprometitutako lerro bakarreko ikastetxe familiarra da hau. Leioan dagoen D ereduko eskola publikoa da.

Eskola txikia izan arren, dituen guzuek handi egiten dute; eremu naturalez inguratuta, hamaika aukera ditu eskolak bertan dauden ikasleek horietaz goza dezaten.

Ikastetxearen helburua da ikasleek gaitasun eta trebetasun emozionalak eta kognitiboak garatzen laguntzen dien prestakuntza eskaintzea. Horretarako, bere Hezkuntza Proiektua baloreetan eta eskola inklusiboaren printzipioan oinarritzen da. Eskola txikia izanda lan-

Ikastetxea kutsadura akustikorik gabeko gune natural batean txertatuta dago.

Baloreetan eta elkarrizketan oinarritzen dira.

taldearen harremana hurbila eta eraginkorra da, inplikazio maila adierazgarria eta ikasleen beharrei egokitutako atentzioa eskaintzen duena aniztasunari erantzun egokia emanez.

Urtean 3 Hezkuntza gehigarri ditugu

Babestu tokiko prentsa,

egin zaitez

HIRUKA lagun!

688 81 23 68
administrazioa@hiruka.eus

Bea Sever Sexologoa

«Sexua ez da egiten dugun zerbait soilik, garen zerbait da»

Historian zehar era desberdinetan ulertu izan da sexu-hezkuntza. Bea Sever sexologoagaz sexu-hezkuntzaren egungo egoerari buruz hausnartu dugu.

BEATRIZ ANTONA URIBE

Sexua ez da soilik egiten dugun zerbait, garen horren parte baizik. Askotan, sexu-hezkuntza ugalketara edo arriskuen prebentziora mugatu izan da historian zehar. Gaur egun, ordea, ikuspegia erabat aldatu da. Norberaren gorputza eta emozioak ezagutzea, identitatea eraikitzea, aniztasuna onartzea eta harreman osasuntsuak sortzeko tresnak eskaintzea ditu ardatz.

Zer da zehazki sexu-hezkuntza? Historian zehar modu askotara ulertu izan da sexu-hezkuntza: garai batean ugalketari lotuta zegoen erabat, arriskuen prebentziora mugatuta. Denboragaz, ordea, kontzeptua garatzen joan da eta gaur egun oso bestelakoa da: norberaren burua ezagutzean, onartzean eta adierazteko gaitasunean oinarritzen da; beste pertsonak euren aniztasunean ezagutzean eta onartzean; eta tratatu oneko harremanak sortzean.

Francoren garaian, zentsurak onar zezan, «sexu-afektiboak» erabili behar izan zuten sexu jardunaldi bat antolatzerako orduan. Oraindik arrastaka daramagun ideia bat da hori, oso kaltegarria, sexuari afektibitatea kanpotik eransten zaion zerbait balitz bezala ulertzen dugulako. Sexua berez afektiboa da, emozioekin lotuta dago, ez dugu soilik genitalekara bakarrik mugatu behar.

Sexua ez da egiten dugun zerbait soilik, garen zerbait da. Hor sartzen da norberak bere burua nola eraikitzen duen bizitzan zehar; emakume, gizon edo beste edozein identitatean, hainbat faktorek eraginda. Hori da gaur egun sexu-hezkuntzak lantzen duena, behintzat gure inguruan.

Zein arrisku ikusten dituzu sexu-hezkuntza soilik prebentzioan zentratzen denean? Askotan fokua egin behar ez dena azpima-

«Sexu-hezkuntzak betetzen ez duen papera pornoak beteko du»

BEA SEVER
SEXOLOGOA

Hezkuntza
«Sexu-hezkuntza norberaren burua ezagutzean, onartzean eta adierazteko gaitasunean oinarritzen da»

rratzen jartzen dugu, baina ez diegu hausnarketarako baliabiderik ematen. Zer gustatzen zait? Nola sentitzen naiz ondo? Zelakoa naiz ni? Zer emozio sortzen zaizkit? Zer da gozamina? Hau bereziki emakumeen artean gertatu izan da: beti kontuz ibiltzeko mezua jaso dugu, baina ez da sustatu gure gorputza ezagutzea edo hartaz gozatzea. Hori ere irakatsi beharra dago: norberak bere sentsazioak eta emozioak ezagutzen dituenean, badaki noiz ez dagoen eroso, eta horrek aukera ematen digu ezetz esateko, alde egiteko edo gure burua defendatzeko. Hori irakasten ez bada, arazoak sortuko dira. Hori ikusten ari gara orain mutil gazteekin. Matxiruloak ez izateko esan diegu, baina ez diegu esan zein den jokaera zuzena, nola ligatu, nola eraiki harreman osasuntsuak... eta oso galduta daude.

Noiz da garrantzitsua gorputz-aldaketak eta estereotipoak lantzen hastea? Lehen Hezkuntzan hasi behar da lanketa. Haurrak lau urterekin hasten dira estereotipoak identifikatzen; hortik aurrera hasi behar gara gorputz-aldaketak azaltzen, gorputz guztiak desberdinak direla ulertaraziz, eta bereziki autoestimua lantzen, nesken artean zein mutilen artean. Oinarri hauek ondo lantzen badira, aniztasuna, autoestimua, enpatia... balore gisa barneratzen badira, harreman osasuntsuagoak sortuko dira. Gero eta beranduago hasi lantzen, gero eta latzagoa izango da; askotan esaten dugu, sexu-hezkuntzak betetzen ez duena, pornografiak beteko du.

Nolakoa beharko luke, zure ustez, sexu-hezkuntza sistema bat benetan integrala eta unibertsala dena? Oso garrantzitsua da irakasleen formazioan sexu-hezkuntza txertatzea. Era berean, edukiak materialetan eta curriculumean integratuta egon beharko lirakeke beste balio batzuen antzera, genero-ikuspegia, aniztasuna, familia eredu ezberdinak... adibidez. Aurrera pausuak ematen ari dira, material berriak sortzen. Iaz egon nintzen Ikastolen Elkarteko materialaren lanketan eta guzti hau egiten ari dira, gero eta garrantzi handiagoa hartuz. Baina hau ez da leku guztietan gertatzen.◀

Handia ala motta

Phalacrocorax carbo vs *Gulosus aristotelis*

IÑAKI LARRETXI GALLASTEGI • LUKA MELENDEZ ARTEAGA ►

U ribe Kostako portu, labar eta itsasadarrei arretaz erreparatuz gero, moko eta lepo nabarmeneko hegazti beltz handiak topatuko ditugu: ubarroiak. Izan ere, animalia arrunt bezain eder hauek naturazale ugari ohartarazi egiten dituzte. Eta ikusiko dugunez, ez da gutxiagorako.

Egiaz, gure eskualdeko ubarroiak *Phalacrocoracidae* familiako bi espezieetakoak dira; ubarroi handi (*Phalacrocorax carbo*) eta ubarroi mottodun (*Gulosus aristotelis*) izenekoak hain zuzen ere. Lehen inpresioan berdinak iruditu arren, ezaugarri anatomiko ezberdinak dituzte. Bada, izenak iradokitzen duen moduan, ubarroi handia bestea baino nabarmen handiagoa da, eta araldian orban zuri deigarriak izaten ditu. Bestetik, ubarroi mottoduna txikerragoa da eta ugal-sasoian buruko motots deigarria harrotzen du, bere izen arruntari omen eginez. Bi espezieetako gazteek, ostera, kolore apalagoak izaten dituzte helduen beltz distiratsua ordez.

Ubarroiak ohikoak dira kostaldean, ibaietan zein urtegiatan; hau da, ur gazi zein gezetan aurkitu ditzakegu, oro har. Izan ere, habitat urtarretan lorzen dute gustukoaren duten elikagaia: arraina. Bi espezieak urpeko arrantzale hertsia direnez gero, beraien erronka ebolutibo nagusietakoa flotagarritasunaren aurka egitea izan da ur azpian eroso igeri egin ahal izateko. Horra hor ubarroiaren ezaugarri bereizgarrietako bat bestelako hegazti urtarren aurrean: beraien lumajea iragazkorra da eta guztiz bustitzen da. Horregatik, arrantza ostean blai eginda irteten da uretatik, eta atsedean hartu behar du hegoak zabal-zabalik dituelarik, lumak egokiro lehortzeko. Abantaila horren ordainetan, ubarroiak ez dira hegalarri finenak ezta dotoreenak.

Ur ibe Kostako bi ubarroi espezieek antzeko itxura eta elikadura-estrategia izan arren, oso bizimodu ezberdinak dituzte. Alde batetik, ubarroi handia espezie migratzailea da eta, hein handian, negu partean etortzen da gurera Europako beste txoko batzuetatik. Ugaltzeko, ordea, beste eskualde batzuetara alde egiten du. Edonola ere, ondo moldatzen da ingurune anitzetan, eta itsasaldeko

Ubarroi handia
(*Phalacrocorax carbo*)

Luzera: 80-100 cm.

Hego-zabalera: 130-160 cm.

Habitata: kostaldea, ibaiak eta urtegiak.

Ur ibe Kostan: gehien bat negutarra.

Ubarroi mottodun gaztea kabuxa arrantzatu berritan.

duna?

Uribe Kostan natur eta kultur altxor izugarriak ditugu etxetik harrikada batera. Atal berri honetan ondare hori ezagutzen joango gara bi biologoren eskutik.

Ubarroi mottoduna (*Gulosus aristotelis*)

Luzera: 65-80 cm.

Hego-zabalera: 90-105 cm.

Habitata: kostaldea batez ere.

Uribe Kostan: ugaltzailea.

portuez gain, ibaiak eta urtegiak gustuko ditu ere. Bestetik, ubarroi mottoduna kostaldeko espezie ugaltzailea da eta urte osoan zehar ikus dezakegu antzeko presentziarekin. Gainera, kolonia izeneko taldeetan batzen da gure itsaslaba-urretako zulo eta arrakaletan umatzeko, beti ere lasaiak diren eta olatu-kolpeen eraginetik salbu dauden tokietan. Ubarroi mottodunen ugal-sasoia neguan hasten da, bikoteak habia kokatzeko leku aproposa aurkitu orduko, algak zein bestelako material begetalak erabiliz eraikitzen dutena.

Bi ubarroi espezieen bizimodua hobeto ezagutzeko asmoz, eraztuntze zientifiko programak martxan jarri dira geure kostaldean. Biologian oinarritzkoa den teknika honen bitartez, bereziki prestatutako ikerlariak eraztun formako «nortasun-agiria» ipintzen diete hegaztiei hankan. Horri esker, banako-mailako jarraipen zuzena egitea ahalbidetzen da, baita urrunetik ere. Beste hitz batzuetan, eraztunketak posiblea egiten du hegaztiaren sorterrria, adina eta mugimenduak ezagutzea, oinarritzkoa dena beraien biologia ezagutzeko eta populazioak kontserbatzeko.

Beraz, aitzakia ona dugu Uribe Kostan zeharreko irteeretan erne ibiltzeko, eta pertsona gehienentzat oharkabean pasatzen diren hegazti interesgarri hauei so egiteko. Ubarroiak ez dira animalia bereziki beldurti edo lotsatiak eta gugandik hurbil ikusi ditzakegu; dena dela, ezin dugu inoiz ere ahaztu beraien inguruan lasaitasuna bermatzea funtsezkoa dela, bereziki garai eta toki sentikorretan. ◀

Olatz Ganboa eta Unai Izquierdo Aktorea eta dramaturgoa

«Oso gogotsu gatoz, gauzak

BEATRIZ ANTONA URIBE ►

La Mapatxa konpainia indartsu iritsi da euskal agertokietara. *Loreen Hizkuntza* antzezlanaren bidez ekin dio bere ibilbideari konpainia berriak. Olatz Ganboa aktorea, oholtzan, eta Unai Izquierdo, dramaturgian, daude antzezlari honen atzean, gaur egungo maitasun-harremanei buruz hausnartzen eta denetarikoa emozioak pizten.

Nola sortu zen La Mapatxa konpainia? UNAI IZQUIERDO: Getari Etxegaraik eta biok elkarrekin lan egin genuen La Otxoaren bizitzari buruzko *Agur, Otxoa feroz!* ikuskizunean. Oso ondo funtzionatzen genuela talde gisa ikusi genuen. Mikel Losada, Diego Perez eta Olatz Ganboa deitu genituen, lana noiz aterako zain egon beharrean, konpainia bat sortzeko.

Loreen Hizkuntza antzezlana izan da konpainiaren lehenengo lana. Zein izan da publikoaren harrera? OLATZ GANBOA: Bada, orokorrean harrera ona izan dugu. Eta gauza politak esan dizkigute... Gure pertsonaiekin identifikatu dira, eta hori guretzako oso garrantzitsua da. Baina bueno, gauza ez hain politak ere jaso ditugu.

Zertan bereizten da konpainia besteengandik? O. G.: Ez daukagu berezitasun zehatzik. Oso gogotsu gatoz, gauzak dauzkagu buruan egiteko... Eta egingo dugun guztia maitasun eta mimo handiz egiten saiatuko gara.

Nola azalduko zenukete Loreen Hizkuntza norbaitek ikusi aurretik? U. I.: Agertokiko exorzismo ekintza gisa definituko nuke; jende asko ziprztintzen duten gai oso konplexuez ari gara, eta pertsona bakoitza istorioetako batekin identifikatuta sentituko da, maitasuna oso gai unibertsala baita, eta horrela irudikatu nahi izan dugu oholtzan. Hiru istorio daude: mutil bat maitasunaren bila; bikote bat, denbora asko daramana elkarrekin eta zenbait gauza konpondu behar dituen; eta emakume bat, dibortziatu berria, harremanei nola aurre egiten diena erakutsiko duena. Orduan, obra bihotz guztietara iritsi daitekeela uste dugu, baina batez ere buru guztietara heltzea eta hausnarketak sustatzea nahi dugu.

«Eszenatokiko exorzismo ekintza gisa definituko nuke; jende asko ziprztintzen duten gai oso konplexuez ari gara, eta pertsona bakoitza istorioetako batekin identifikatuta sentituko da»

Zer izan zen antzezlariak berehala harrapatu zintuena proiektura sartzeko orduan? O. G.: Bada, egia esango dizut... taldea. Nire lagunak dira, eta beraiekin «*al fin del mundo*». Eta horretaz aparte, antzezlariaren gaia oso interesgarria iruditu zitzaidan. Interesgarria eta beharrezkoa. Gaur egun sare sozialetan eta WhatsApparekin daukagun erlazio toxikoarekin... Gai hau jorratzea oso aproposa iruditu zitzaidan.

Antzezlariak gaur egungo maitasun-harremanei buruzko gogoeta egiten du umorez. Nola landu duzue hori oholtzan? U. I.: Gu-

dauzkagu buruan egiteko»

Olatz Ganboa aktorea da eta Unai Izquierdo, aldiz, dramaturgoa. HODEI TORRES

retzat oso garrantzitsua eta oinarritzkoa zen umorea erabiltzea benetan bizi diren egoera batzuei buruz barre egiteko, batzuetan drama gisa bizi direnak: hartutako traumak, komunikazio falta, gizarte-trebetasun falta... Maitasunari dagokionez, gaia asko konplikatu egiten da, itxaropen asko daudelako; mundu guztiak maitemindu nahi du, baina harremanak gero eta konplexuagoak dira.

Prozesuan zehar, une edo eszena jakin batek zuen pertzepzioa aldatu al du antzezlanarekiko? O. G.: Prozesu luze batean gauza asko pasatzen dira, bai. Eta testuari ere buel-

«Guretzat oso garrantzitsua eta oinarritzkoa zen umorea erabiltzea benetan bizi diren egoera batzuei buruz barre egiteko, batzuetan drama gisa bizi direnak: hartutako traumak, komunikazio falta, gizarte-trebetasun falta...»

ta asko eman dizkiogu. Unai oso eskuzabala izan da, eta gure ekarpen asko onartu ditu.

Ikuslearekiko harremana nolakoa izatea gustatuko litzaizuke? O. G.: Ikusleari, gauzak modu zuzenean heltzea gustatuko litzaizuke. Euren barrenak mugiaraztea, emozio-natzea, barre egitea...

Zer izan da lan honetako erronkarik handiena aktore gisa? O. G.: Komediatik drama pasatzea. Aldaketa oso arinak dauzkagu. Erronka izan da, baina erronka atsegina.

Uste duzue Loreen Hizkuntzak gaur egungo testuinguru sozialarekin lotura berezia duela? O. G.: Bai, lotura zuzena dauka. Sare sozialak, harremanak, bakardadea... Nahiz eta komunikazioaren aroan bizi, gero eta inkomunikatuago gaude.

U. I.: Zalantzarik gabe, hori zen gure apustua; gaur egungo gai bati buruz hitz egitea eta jendea modu batera edo bestera interpeltzea, eta ikusten dugu jende gaztean lortzen dugula, batez ere, baina adin guztietako jendea ere badago. Oso pozik gaude harreragatik eta, batez ere, jendea iruditzen ez zuten edo oso urrunekoa iruditzen zitzaion lehen esku-ko errealtate bat ezagutarazten diolako.

Zer ikasi duzue antzezlan honegatzat beste proiektu batzuetara eramango duzuen? U. I.: Marketina eta promozioa guztiaren oinarri dira ikasi dugu, gai on bat aukeratu, ondo sustatu eta, batez ere, zeregin hori erraztuko digun ikus-entzunezko materiala izan. Nahiz eta Eszenabide irabazi genuen, eta hor publikoaren *feed-back*a jaso genuen. Beraz, horrek informazioa eman zigun gure proiektuan sakontzeko, konpainia berria delako. Hor gure lekua egiten ari gara, eta, gero, askotan, errunaldia ez da hainbeste zurea, programatzailena eta zugar konfiantza duen jendearena baizik.

Zeintzuk izango dira La Mapatzaren hurrengo proiektuak? Komedia generoan murgilduko zarete edo beste generoren bat esploratuko duzue? O. G.: Gure hurrengo proiektua Fant jaialdiaren zuzendaritza artistikoa izango da. Eta dagoeneko datorren proiektuan murgilduta gaude; lehenengo fase batean, baina bagoaz aurrera. ◀

Naroa eta Izadi Ruiz Patinaje artistikoa

«Munduko txapeldun izatea esperientzia ikaragarria izan zen»

Patinaje artistikoak ematen dizkien sentsazioak izugarriak dira Naroa eta Izadirentzat. Bi ahizpa getxoztarrek maila goreneko esperientzia daukate kirol minoritario honetan.

BEATRIZ ANTONA URIBE ►

Patinaje artistikoaren munduan bide oparoa daramate Naroa eta Izadi. El-karrizketa honetan, kirolak ematen dien askatasunaz eta datozen erronkei buruz hitz egin digute.

Biak nazioarteko txapelketetan parte hartu duzue; Naroak, Europako Kopan, eta Izadik, Europako Txapelketan. Zelako sentsazioak izan dituzue nazioarteko txapelketetan? IZADI: Nik izugarrizko sentsazioak izan ditut. Desberdina izan da, azken finean ez naiz inoiz Espainiatik atera eta asko gustatu zitzaidan, egia esan.

NAROA: Nire kasuan ez da ahizparen egoera bera, gehiagotan atera naiz internazionalki. Baina, azkenean, Espainiatik ateratzen zaren bakoitzean aukera izugarrikoa da gainontzeko kontinenteetako kirolariek egoteko, ezta? Kirol indibiduala da eta guztioi gustatzen zaigu besteak nola dauden ikustea eta haiekin lehiatzea. Horrek asko aberasten du kirol ibilbidea.

Zein modalitate nahiago duzue, bakarka ala taldeka? N: Azken bi urteetan banakakoa eta taldekakoa egin ditut, baina niretzat garrantzitsuena taldekakoa izan da. Munduko txapeldun izatea esperientzia ikaragarria izan zen, eta sinkronian aritzeak ez dizu banakako presio hori ematen.

I: Nik bi modalitate egiten ditut: librea (saltoak eta piruetak) eta solo dance. Entrena-

Naroa eta Izadi Ruiz patinatzaileak. BEATRIZ ANTONA URIBE

Modalitateak

«Librea izotz gaineko irristaketaren antzekoa da: saltoak eta piruetak. Solo dance, berriz, artistikoagoa eta espresiboagoa»

tzeko librekoa gehiago gustatzen zait, baina lehiatzeko dantza, urduritasun gutxiago sortzen didalako.

Zeintzuk dira bien arteko desberdintasunak? N: Librea izotz gaineko irristaketaren antzekoa da: saltoak eta piruetak. *Solo dance*, berriz, artistikoagoa eta espresiboagoa da, elementu tekniko zehatzekin, birak eta mugimendu konbinatuak barne.

Zein da hurrengo erronka? I: Agian kopa batera joango naiz, oraindik ez naute deitu. Nire erronka junior mailan ondo pasatzea eta disfrutatzea da.

N: Niretzat hirugarren urtea izango da Senior mailan. Kirolarekin berriro konektatu eta disfrutatzea dut helburu. Hilabete barru klub potente batera joango naiz entrenatzera, eta Espainiako txapelketan lehenengoan artean egotea gustatuko litzaidake. ►

Irakurri ezazu
elkarrizketa osoa
www.hiruka.eus
webgunean edo goiko
QR kodigoa
eskaneatuta.

Giza kultura poliedrikoa

EDUARDO SAN ANDRES Matematika irakaslea

Mikel Urdangarinek bere ohiko dotoreziaz adierazten duenez, Euskara «munduari begiratzeko modu bat» da. Izatez, gauza bera esan liteke hizkuntza guztiei buruz. Mundua mila aurpegiko harribitxi poliedriko bat bada, hizkuntza bakoitzak angelu ezberdin batetik behatzeko aukera eskeintzen digu, bakoitza bere ñabardurak ekartzen dituelarik. Mundua bere osotasunean ulertzeko ikuspegi guztiak haintzat hartu beharko lirateke.

Gaur munduan 7000 hizkuntza inguru ditugu. Batzuk gure ama hizkuntza dira, batzuk gure bizitzan zehar menperatzen ikasten dugu. Beste batzuekin trakets gabilz, gehienei buruz hitz bat ere ez dugu ezagutzen...baina nire hizkuntza zein den galdetuta, ez dut zalantzarik. Denak. Giza familiaren kideak garen heinean hizkuntz guztiak ditugu propio.

Milaka hizkuntza desagertzeko zorian daude, amildegian. Izatez, kasu askotan hitzun kopurua hamar edo gutxiago da, eta denak agureak. Apur horiek hiltzean, hizkuntz bat, munduari begiratzeko modu bat, betiko desagertzen da. Gaur erresistentzia ekintza sinboliko bat proposatzen dizuet. Ainu Japoneko hiltzear dagoen hizkuntzan, kaixo esateko irankarapte esaten da («utzidazu zure bihotza ferekatzen»). Erabili!

Egitea edo eragitea?

UGO MAYOR Inpaktu Sozialaren Zuzendaria EHUn

Hor dago koxka. Literatura klasikoa galdera filosofikoz beterik dago. Baita gu ere, mundua hankaz gora jartzear dabilen garai hauetan, geure buruari galdetu beharrean gaude akaso. Zertan gabilta? Zertarako egiten dugu egiten dugun lana? Zer ekarpen, ze inpaktu, ze onura sortzen dugu?

Metriketan oinarrituta ginela beste foko bat zen nagusi: Zer egiten dugu? Zenbat? Erraz erantzuten genituen galdera haiek. Baina badu garrantzirik horrek? Erronka ezberdinen aurrea ze ekarpen egin eta ze inpaktu izan dugun jakitea da nahi duguna. Baina nola neurtzen dugu egindakoaren eragina?

Mundu konplexu batean atribuzioaz baino, kontribuzioaz hitz egin beharko genuke; faktore ezberdinak daudenean jokoan, aktore bakar baten ekarpena bere kontestuan kokatu behar dugu. Horretarako, lehenik, egindakoa norengan edo norekin egin dugun identifikatu beharrean gaude. Haratago: Ze jarrerarekin jaso du(te) gure interlokutoreek guk egindakoa? Zerbait ikasteko balio izan zaie? Eta honen ondorioz zerbait ezberdin hasi dira egiten kanpo eragile horiek? Azkenik, hemen dator inpaktua: Zerbait ezberdin egite horrekin ze onurak sortu dira kolektibo ezberdinen ongizatean? Hau bai benetan interesatzen zaiguna!

Horoskopoa

Ura
(Abenduak 21-Urtarrilak 19)

Indarrez gainezka zaude, mendiak korrika igotzeko moduan. Aprobetxatu gogo horiek aspalditik buruan duzun proiektu horri ekiteko.

Otsoa
(Urtarrilak 20-Otsailak 18)

Komunikaziorako aste bikaina da. Baina, kontuz! Gauza gehiegi esanez gero, sekreturen bat agerian uzteko arriskua izango duzu.

Adarra
(Otsailak 19-Martxoak 20)

Etkezalea zara, baina kalera ateratzeko gogoak izango dituzu. Txoko ezkuturen batean aurkituko duzu falta zaizun inspirazioa.

Aitzurra
(Martxoak 21-Apirilak 19)

Zure karismak eguzkia baino gehiago distiratzten du hil honetan, arreta guztia zugan egongo da.

Hostoa
(Apirilak 20-Maiatzak 19)

Dena kontrolpean izatea gustatzen zaizu, baina bizitzak batzuetan ezustekoak ematen ditu. Ikasi malgua izaten!

Eguzkia
(Maiatzak 20-Ekainak 18)

Oreka bilatzen ari zara etengabe. Harremanetan harmonia nagusituko da eta gatazkak konpontzeko une aproposa izango da.

Garia
(Ekainak 19-Uztailak 18)

Misterioz inguratuta zaude. Zure barne-indarra oso handia da eta zure kezak besteekaz konpartitzeko unea heldu da.

Lastoa
(Uztailak 19-Abuztuak 17)

Abentura berriak bilatzen ari zara. Gerturatu auzoko zeramika tailer horretara eta utzi ezazu irudimena hegari egiten!

Iratzea
(Abuztuak 18-Irailak 16)

Lanerako eta diziplinarako garaia da. Zure ahalegina nabaritzen hasia da eta laster jasoko dituzu fruituak.

Meta
(Irailak 17-Urriak 16)

Elkarlanean lan egiteko gogoak dituzu. Herriko elkarreetan eta auzolanean zure jarduna oso beharrezkoa izango da!

Hazia
(Urriak 17-Azaroak 15)

Sormen artistikorako une bikaina da. Idatzi, marraztu edo musika entzun inspirazioa pizteko. Gura duzuna asmatu!

Negua
(Azaroak 16-Abenduak 20)

Ordena jartzeko gogoak duzu: armailuak, agendan pilatutako zereginak... baina ez ahaztu zure burua ere ordenean jartzeaz!

Hirukira olgetan

© GARBIÑE UBEDA

Sudokua

Bete itzazu sudoku honen hutsuneak NEGUKO hitza osatzen duten hizkiak erabiliz (N, E, G, U, K eta O). Kontuan hartu hizki bakoitzak behin agertu behar duela lerro, zutabe eta area bakoitzeko.

Labirintoa

Leire eta Aimar elkarregaz joan dira mendira, bizikletaz. Baina Leire erraz despistatzen da bazter guztietara begira, eta orain galduta dabil. Lagun iezaiozu Aimarrengana iristen.

Irudi engainagarriak

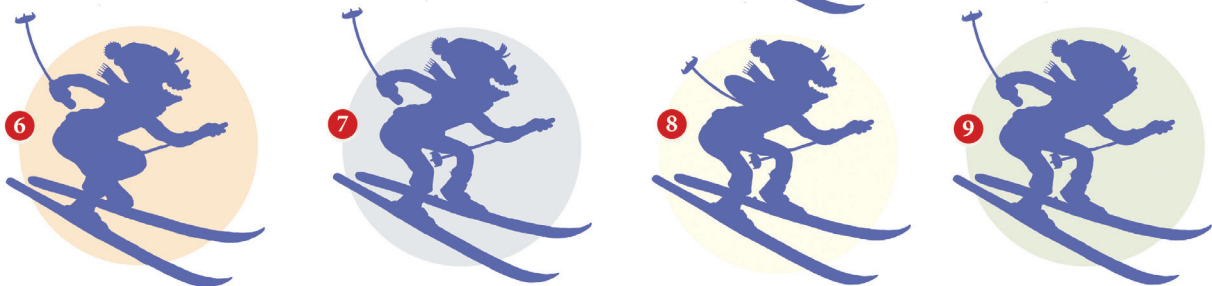
Zortzi puskatxo hauen artetik hiru irudi nagusitik hartuta daude eta beste bostak engainagarriak dira (hau da, oso antzekoak diren arren, ez datoz bat irudiagaz). Bereiz itzazu.

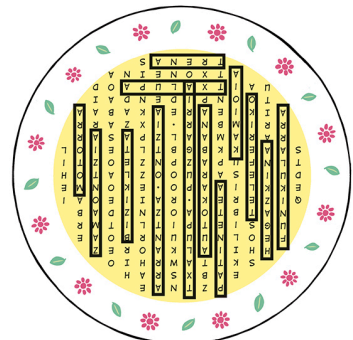
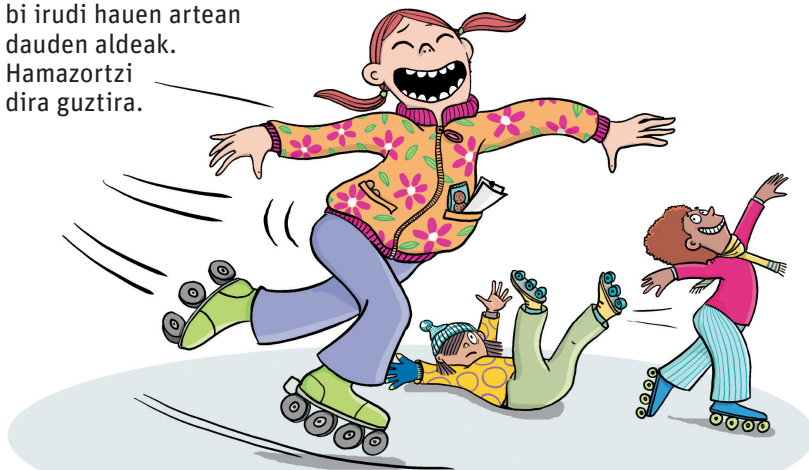
Eskiatzailea

Zein da eskiatzaile trebe honen itzal zuzena?

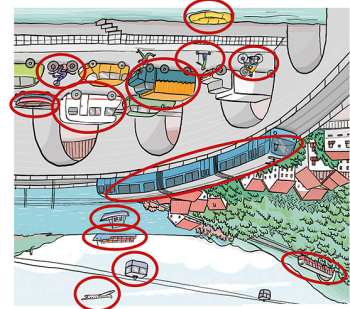

Aldea dago!

Aurki itzazu bi irudi hauen artean dauden aldeak. Hamazortzi dira guztira.

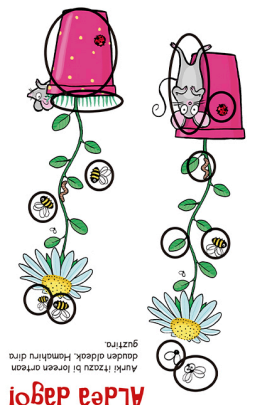
SOLUZIOAK:
AUREKO
SOLUZIOAK

Aldea dago!

Aldea dago!

Aldea dago!

«Hasieran damututa nengoen, baina gaur eskertuta nago»

IZARO GARCIA VELASCO ▶

Argentinako Pampan galdutako Villa Regina herrian bizi da egun Oier de Diego Perez, Elikagaien Ingeniaritza ikasten. Ez zen bere ametszeko helmuga; «hasieran damututa nengoen Villa Reginarat etorri izanagatik», aitortu du. Ez zekien non zegoen ere. Denboragaz, aldiz, «eskertuta nago baietz esan nuelako».

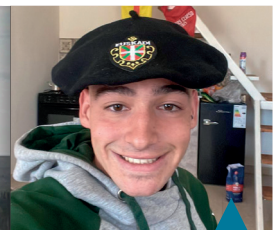
Herri txikia izan arren, esperientzia handia ari da izaten. Jendeagaz sortutako harremanek eta Maputxkeen kulturak markatu dute egonaldia. Argentinara joateko arrazoia ikasketak izan baziren ere, bazegoen beste pizgarri bat: «Betidanik entzun izan dut hemen euskal komunitate handia dagoela, eta lehenengo pertsonen bizitzeara erakargarria iruditu zitzaidan».

Villa Regina «basamortuaren erdiko oasi» moduko bat da, sagar eta madari ekoizpen handikoa; horregatik dio «leku paregabea» dela elikagaiak lotutako ikasketak egiteko. Erritmo akademikoa ere lasaia da, bidaiatzeko eta gozatzeko aukera eman diona.

«Igande eta ostiralero haragia, matea eta fernet-a; horrek laburbiltzen du herrialdea». Enpanadek ere harritu dute, eskualde bakoitzean modu desberdinean prestatzen direlako. Baina dena ez da hain gozagarria izan: *chinchulina* kaz izandako esperientzia oraindino gogoan du. «Jan eta hamar minutura botaka egin nuen, zer jaten ari nintzen pentsatzean», dio barrez.

Txikia, bai, baina giro handikoa: asteen zehar tabernak lepo, parkeetan jendea matea edaten, eta aste-akabuak parranda giroan. Eguraldia, ordea, muturrekoa da; egunez bero itogarria egiten du; gauez, hotza, eta tarteka, Andeatatik datorren haizea. Giro horretan, matearen ohiturak bereziki harritu zuen hasieran: «Oso arraroa egiten zaizu jende guztia termorekin kalean edo parkeetan eserita ikustea». Gaur egun, berak ere termoa eskuan darama.

Villa Reginarako kaleetan, lagun artean edo erreki baten bueltan, argi du esperientzia honek ez diola unibertsitate-titulua bakarrik emango, mundua ulertzeko beste begirada bat ere bai. Eta hori da, hain zuzen, munduratzeko uzten duen arrastorik sakonena. ◀

Oier de Diego Perez

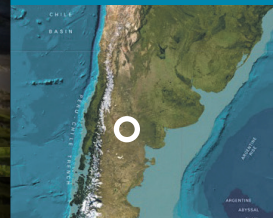
Nongoa
Leioa.

Adina
20 urte.

Zertan dabil
Ikasten.

Noiz heldu zinen?
2025eko uztailera.

Noiz arte bertan?
2026ko uztailera arte.

Lurraldea
Argentina.

Azalera
2 780 400 km².

Hiriburua
Buenos Aires.

Biztanleria
45.850.000 (2025).

Hizkuntzak
Argentinan gaztelania erabiltzen da nagusiki, probintzia batzuetan hizkuntza indigena batzuk ere ofizialak izanik.

Moneta
Peso argentinarra.

Garbategien zubia 1929

Garbitegi publikoa uholde garaian. MEMORIAS DE GETXO

Gaur egun Areetako metro geltokia dagoen lekuan zegoen garbitegia gutxi gorabehera, beheko argazki aereoan ikusten den moduan.

GETXOKO ARTXIBOA

Gaur egun mantentzen den zubietako bat. MEMORIAS DE GETXO

Zubiaren atzealdean etxe merkeak ikusi ahal dira. MEMORIAS DE GETXO

Garbategien zubia, horrela deitua, Itzubaltzeta/Romo eta Areetako emakumeek isurketa egiten zuten pasabidea zen. Areetatik Plentziarako tren-bidearen zubitik gertu zegoen, Romoko eskolaren parean. Matias Romoren lurretan eraiki zuten, Santa Eugeniako ibarraren jabearen lurretan. Getxoko Udalak baimendu zuen zubia eraikitzea erabilera publikoa izateko.

Zubiaren azpian, maiz ikusten ziren Romoko emakumeak arropak garbitzen. Bizilagunak zementuzko pilen gainean belauniko agertzen ziren, garbitzeko taulagaz edo karrakailugaz. Bertan, eskuz eta garai hartako animalia-koipez egindako xaboiagaz igurzten zituzten arropak. Askotan, etxeko errautsekin zuritzen zituzten, eta batzuetan, anila gehitu ere egiten zuten arropak zuritzeko.

Iragazketa etxetik errekarara eramaten zuten emakumeek buru gainean. Horretarako, «solkixa» deitzen zioten trapu edo eskuoihal baten gainean garraiatzen zuten arropaz beteriko baldea. Garbitutako arropa errekararen ertzean jartzen zen, belarraren gainean, eguzkiak lehertzeko. Gaur egun egiten den moduan, arropa zuria eta kolorezkoa bereizten zuten, baita artilezkoa ere. Garbitzaileen lana gogorra zen, jantziak errekaraino eraman behar ziren, arropa garbitu, xaboiu, taula gainean igurtzi, berriro garbitu, errekararen ertzean zabaldu lehertzeko eta tolestu etxera bueltan eramateko. Gero itzultzeko bidea egin behar zuten, bereziki luzea, zama astunak buru gainean. Geroago, garbitutako jantziak etxean lisatu behar ziren. Ur hotzekin etengabeko harremana izatea bereziki neketsua zen neguan, baina haiek arduratzen ziren giroa berotzeaz euren solasaldikaz, lagunarteko giroa sortuz. ◀

Zenbat ordu ematen dituzu egunean sare sozialetan?

SAIOA
ARRASATE

Pare bat ordu ematen dut. Egunean zehar ez dut izaten asti handirik, baina, gauetan, ere, «sofan nagoenean, zer gertatu den edo zer igo den kuxkuxeatzen dut». Instagram da gehien erabiltzen dudana. Facebook ere badut, baina hori gutxiago. X izan nuen, baina hori ezer ez, irten nintzen bertatik.

IZARO
BILBO

Gutxi gorabehera bi edo hiru ordu ematen ditut. TikTok da gehien kontsumitzen dudana. Gauza asko ateratzen zaizkit, arropari buruz, makillajea edo pertsona famatuak. Inoiz ere politika. Batzuetan denbora gehiegi ematen dut, beste batzuetan gutxiago. Lehen askoz gehiago erabiltzen nuen.

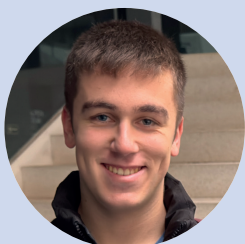
PAULA
GETXO

Badakit arraroa dela, baina ez daukat Instagramik. YouTube bideoen bat ikusten dut egunero bazkalorduan, baina ordu erdi edo ordubete egunean. Facebook da gehien gustatzen zaidana, baina ez dut erabiltzen. Bidaia eta modari buruzko informazioa bilatzen dut, batez ere.

OIER
LASARTE

Hiru edo lau ordu egunean. Instagram esango nuke gehien erabiltzen dudana aplikazioa dela, bideoak edo reelak ikusteko, TikTok ere. Batez ere, azken honetan denbora dezente igarotzen dut. Agian ikasten pasatu beharko nukeen denbora, Instagramek baino, TikToketik kentzen dit gehien bat.

ENEKO
AZKOITIA

Nik uste dut bi edo hiru ordu ematen ditudala egunero sare sozialetan, batez ere WhatsAppen edo Instagramen. Bideoak eta reelak dira gehien kontsumitzen ditudan edukiak. Gustatuko litzaidake denbora gutxiago ematea sare sozialetan, baina ez dut aldatzen.

AIMAR
ERANDIO

Egunero bi ordu edo bi ordu eta erdi ematen ditut sare sozialetan. TikTok da gehien kontsumitzen dudana aplikazioa. Ateratzen zizkidana edukiak kontsumitzen ditut, ez dut pentsatzen zer bideo ikusten dudana, berak erabakitzen du negatik. Ordu gutxiago ematea gustatuko litzaidake, denbora galtzen da.

IBAN
UHARTE

Orain lau edo bost ordu ematen ditut sare sozialetan. Bereziki YouTube erabiltzen dut, bideo luzeak ikusteko eta klaseko gauzak ere, heziketari begira, adibidez. Baina askotan bideojokoen edota zientziari buruzko kontuak kontsumitzeko erabiltzen dut.

ROLAN
BILBO

Egia esanda, oso gutxi. Bai erabiltzen ditut, baina, adibidez, ordu erdi edo ordu bat gehienez. Batez ere Instagram kontsumitzen dut eta YouTube asko ere. Batez ere reelak ikusten ditut, bideo motz horiek, eta YouTube bideo-joko asko eta *streamer* famatuen bideoak.

HIRUKA lagunen txokoa

Sari ederrak eskura!

Zozketa

Kaka antzezlan

Otsailaren 7an, 20:00etan plan ezin hobe duzu Muxikebarrin: **Kaka** komedia, 24. Korrikaren ekitaldi kultural nagusia. Sarrera bikoitzak zozkatzera goaz!

Zozketan parte hartu gura baduzu, otsailaren 1a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Hau ez da dinosauroa liburua

Ibaizabal argitaletxearen eskutik liburu paregabe hau irabazteko aukera duzu, 4 urtetik gorako haurrentzako irakurketa dibertigarria. HIRUKA lagun txikienek ederto pasako dute!

Zozketan parte hartu gura baduzu, otsailaren 1a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zozketa

Dinosauro bat egunean

Bidaiatu iraganera eta ezagutu aparteko 366 dinosauro urte osoan zehar. Ibaizabalek liburu hau 6 urtetik gorako HIRUKA laguntxoaren artean zozkatzeko aukera ematen digu. Galduko duzu?

Zozketan parte hartu gura baduzu, otsailaren 1a (domeka) baino lehenago jakinarazi zure izen-deiturak eta harremanetarako bidea hemen: Zozketak ataleko formularioa HIRUKA.eus webgunean.

Zelan egin HIRUKA lagun?

Webgunean: hiruka.eus/harpidetza/laguna
Idatziz: hirukakoop@hiruka.eus
Deituz: 944 911 337 • 688 812 368

Urtean 35 euroren truke, Uribe Kostako euskarazko komunikazio-taldearen bultzatzailea eta partaidea izango zara.

zatoz bulegora, HIRUKA lagun!

HIRUKAren 2026ko egutegia,
agenda eta boligrafoa jaso
gura baduzu...

Jarri harremanetan:

688693195
administrazioa@hiruka.eus

hiruka